

KAEN NI M'ON E BABYOR NI 1 SAMUEL

Murung'agen e Re Ke Babyor Ney

Kaen Ni M'on e Babyor ni Samuel (1 Samuel) e aram baley u ta'ab ke babyor ni kani ki'eg ke l'agruw kaen, 1 nge 2 Samuel, ni bochan e ra par ni ta'ab ke babyor ma dabi taw nga langgin bang e babyor ni kani bachiy ni aram rogon e babyor ni kakrom. 1 Samuel e ba profet ma ku ir e en tomur ni mang Judge ngi i pow'iy yu Israel.

Guruy ni som'on ni aram 1 Samuel (1-7) e be weliy riy murung'agen Samuel nge rogon ni ayuweg e salthaw nu Israel ngar chamgad ko pi to'ogor rorad ni ur badnag e cham nga Israel. Ma nap'an ni pilbithir me leamnag e girdi' nu Israel ni ngar ninged reb e pilung ngak Somol ni nge gafaliy e salthaw rorad.

Guruy ni l'agruw ko re ke babyor ney (8:1—15:35) e yog Somol riy ngak Samuel ni nge mel'eg Saul nib mo'on ni fak Kish nge mang e bin som'on e pilung nu Israel. I Saul nge Jonathan ni fak e u ra gelgow ko pi mael ni ur ted e pi Ammonite nge pi Filistine, machane Saul e de par ni go' Somol e i fol rok.

Guruy ni dalip ko re ke babyor ney (15:35—31:13), e yog Somol ngak Samuel ni nge mel'eg, nib mith, ba pagel ni David fithngan ni nge mang bin migid e pilung. Me weliy rogon David ni gilbugwan u ga'ngin yang u tomuren nike li' facha' nib Filistine ni yima rus ngak, ya bpag ga'ngin, ni aram Goliath nu Gath. Nap'an ni be ga' bugwan

David i yan, ma aram me sap lanyan' Saul ngak David. I guy Saul rogon ni nge thang e fan rok David, ni yug aram rogon nike le'engiy David i Michal ni be' ni bpin ni fak Saul, ma ku ir e fager rok Jonathan ni fak Saul nri yow ba pach. Tin kabay murung'agen ko re ke babyor ney ni 1 Samuel e be weliy riy rogon David ni mil nge rogon ni gagiyegnag boch raba' i salthaw rok u daken e ted. I Saul e par ni be gey David ni nge li'.

Yan i mus e re ke babyor ney ko yam' ni tay Saul nge fapi pagel ni fak u fithik' e mael ni ur ted e salthaw ko Filistine. I Somol e tay u gil' e n'en ni micheg ni David e nge pilung u Israel.

Gathon e Re Ke Babyor Ney

Samuel nni gergaleg nge nap'an ni kab Bitir
1:1–2:10

Samuel ni bay ko fare Tent Nib Thothup 2:11–
3:21

Kahol Ko M'ag nib Thothup nni Kol ngan Fulweg
4:1–7:2

Samuel ni Yog e Thin u Israel 7:3–17

Saul ni Bin M'on e Pilung nu Israel 8:1–11:15

Samuel ni Welthin ni be Fangich 12:1–25

Saul nde Fol Rok Somol, me N'ag Somol i Saul ko
Pilung 13:1–15:35

Somol ni Mel'eg David ni nge mang Bin Migid e
Pilung 16:1–13

David ni Chubeg e Harp nbe mosiknag Saul
16:14–23

David ni Li' Goliath nge Yim' 17:1–18:5

Saul ni guy rogon ni nge li' David 18:6–30

Jonathan, Michal, Samuel, nge Ahimelek nra
 Aywegned David 19:1–21:9
 David ni Mil Rok Saul 21:10–22:5
 Saul ni Thangefan ko Pi Prist Rok Somol 22:6–23
 David ni Siyeg ni nge Thangefan ku Saul 23:1–
 26:25
 David u Lan Yu Filistia 27:1–12
 Saul ni Non ko Ya'al Rok Samuel 28:1–25
 David ni Ayuweg Gidi'en e pi Tabnaw ko Pi
 Salthaw Rok 29:1–30:31
 Saul nge Pifak ni Pumo'on nra M'ad ko Mael
 31:1–13

Elkanah nge girdi' nu tabinaw rok u Shiloh

¹ Immoy be' ni pumo'on ko ganong rok Efraim, ni Elkanah fithingan, ni i par ko binaw nu Ramah ni go' burey u Efraim. Elkanah e ba mo'on ni fak Jeroham, nib mo'on ni fak Elihu, nib mo'on ni fak Tohu, nib mo'on ni fak Zuf ni be' nu Efraim.

² I Elkanah e l'agruw e ppin rok, ni aram Hannah nge Peninnah. Mi Peninnah e i diyen, mi Hannah e da i diyen.

³ Urngin e duw nma yan Elkanah u Ramah nga Shiloh ngi i meybil me pi' e maligach rok ngak SOMOL ni Gubin ma Rayag Rok, ni aram e gin bay fa gal pumo'on ni fak Eli riy, ni aram Hofni nge Finehas, ni yow e prist rok SOMOL.

⁴ Gubin yay nra pi' Elkanah e gamanman ni maligach rok me pi' reb e f'oth riy ngak Peninnah, ma ra reb i fak Peninnah ma ku erregon ni pi' reb e f'oth ngak.

⁵ I Hannah e yug aram rogon ni ir e rib t'uf rok ma ku ta'reb e f'oth nma pi' ngak, ya SOMOL e kening tafen e bitir u yin Hannah nder diyen.

⁶ Peninnah, nma tagenging ngak Hannah e ri ma gafgownag lanyan', ni bochan SOMOL e ke tay ni dariy fak.

⁷ I par ni aram rogon nib yo'or e duw; nap'an ni yad ra yan ko naun rok SOMOL, me k'aring Peninnah e kireban' ngak Hannah, me par Hannah ngi i yor ma dakir kay ban'en.

⁸ Me ga'ar Elkanah ni figirngin ngak, "Hannah, mang ni ga be yor? Mang ndab mu koy ban'en? Mang ni gubin ngiyal' ni ga be par nib kireban'um? Mog, kabfel' ragag e pumo'on ni ga ra fakay ngog?"

Hannah nge Eli

⁹ Bay ba ngiyal' u Shiloh nnap'an nra mu'gad ko abich nge garbad, me sak'iy Hannah ni nge meybil. Ngiyal'nem e Eli ni prist e ke par nga daken e chiya' u langan e mab ko fare Tempel rok SOMOL.

¹⁰ I Hannah e kari kirban', ma aram me meybil ngak SOMOL ni be yor nib gel.

¹¹ Me micheg Hannah bbugithin ni ga'ar, "SOMOL ni Gubin ma Rayag Rom, mu sap ngog i gag e tapigpig rom! Mu guy e gafgow ni kug tay ngam leam nigeg! Dab mu pag talig! Fa'an ga ra gagiyegnag nggu diyennag ba pagel, ma gu be micheg ngom ni bay gu pi' ngom nge mil fan ngom u n'umngin nap'an e yafos rok, ma dariy e ngiyal' ni yira th'ab piyan lolugen."*

¹² Me par Hannah ngi i meybil ngak SOMOL nib n'uw nap'an, me par Eli ngi i yaliy dap'i l'ugun.

* **1:11 DARIY E NGIYAL' NI YIRA TH'AB PIYAN LOLUGEN:** Ba pow ni ka ni ognag ngak SOMOL (arrogon ni bay ko Num 6:5).

13 Ya be meybil u lanyan'; kemus ni dap'i l'ugun e be mithmith ma der yan lungun. Me finey Eli nike balyang ko rrum,

14 me ga'ar ngak, "Dakumur dag ngongolen e girdi' nike balyang ko rrum! Mu tal ko mu'un rrum ngam tamilang!"

15 Me ga'ar Hannah, "Siro', dawor gu balyang ko rrum. Dawor gu unum e rrum! Ke kireban'ug, ere gu be meybil ni gu be weliy ngak SOMOL e gafgow ni kug tay.

16 Dab mu finey ni gag be' ni bpin ni gu ba kireb. Gu be meybil ni aray rogon ya kari kireban'ug."

17 Me ga'ar Eli ngak, "Mman u fithik' e gapas, mang e yigi pi' fare Got nu Israel e fulweg ko n'en ni ga be ning ngak."

18 Me ga'ar fare pin, "Mang e yigi felan'um ngog." Ma aram me yan, me abich nike fel' lanyan'.

Samuel nni gargelnag mi ni pi' nga pa' Got

19 Fa'ani reb e rran riy nri kab kadbul me od Elkanah nge chon e tabnaw rok ngar meybilgad ngak SOMOL, miyad sul ko tabinaw rorad nga Ramah. Me par Elkanah nge Hannah ni le'engin, me fulweg SOMOL taban e meybil rok Hannah.

20 Me diyen nge gargeleg bochi pagel. Me tunguy fithingan ni Samuel,† me weliy murung'agen fithingan ni ga'ar, "Gu wenig ngak SOMOL ni nge pi' ngog."

† **1:20 SAMUEL:** Re ngachal ney ni Hebrew e fan e "fithingan Got," ara "Yib rok Got".

²¹ Ma yan Elkanah nge girdi' nu tabinaw rok nga Shiloh ni ngar pi'ed e maligach ngak SOMOL ko yu duw, nge reb e maligach nike micheg ni nge pi'.

²² Machane de un Hannah ko yan. Ya ga'ar ngak figirngin, "Nap'an ni yugu ra pag e re tir ney e thuth mu gu fek ko naun rok SOMOL, ni aram e gin bayi par riy u n'umngin nap'an e yafos rok."

²³ Me fulweg Elkanah ngak ni ga'ar, "Mu rin' e tin ga be finey ni ir e bfel', ma ga par u tabinaw nge yan i mada' ko ngiyal' nike pag e thuth. I SOMOL e mang e yigi gagiyegnag nge m'ug ni rriyul' e n'en kam micheg." Ma aram me par Hannah u tabinaw rok ngi i tathuthnag fare tir rok.

²⁴ Ma nap'an ni pag fare tir e thuth, me fek nga Shiloh, me fek ba garbaw ni dalip e duw yangren nge un ngorad me fek nap'an rliw' nge lal e pawn e *flour* nge ba tutuw ni keru' e gamanman ni kan suguy ko wayin. Me fek Hannah fare tir ni aram rogon ni kab bitir, nge yan ko naun rok SOMOL u Shiloh.

²⁵ Miyad li' fare garbaw, miyad fek fare tir i yan ngak Eli.

²⁶ Me ga'ar Hannah ngak, "Siro' ngom, ka ga manangeg fa danga'? I gag fare pin ni mu guyeg u roy ni gub sak'iy ni gu be meybil ngak SOMOL.

²⁷ Gu wenig ngak ni nge pi' e re tir ney ngog, me pi' ngog e n'en gu weniagnag ngak.

²⁸ Ere nggu pi' nga pa' SOMOL. Nge par nib mil suwon ngak SOMOL u n'umngin nap'an e yafos rok."

Ma aram miyad meybil ngak SOMOL u rom.

2

Meybil ni tay Hannah

- ¹ Irera' e meybil rok Hannah:
 “I SOMOL e ke suguy ngorongoreg ko felfelan’;
 kari gu felfelan’ ko tin ke rin’.
 Ku gu minmin ngak e pi to’ogor rog;
 ku gu felfelan’ ya ke ayuwegneg Got.
- ² “Dariy be’ nib thothup ni bod rogon SOMOL;
 dariy be’ ni bod Ir,
 dariy be’ nma yoror rodad ni bod e Got rodad.
- ³ Mu taledged e thin ni gimed be yog ni ba ga’
 lammed ni gimed e soromed;
 ngam th’abed gulungumed ndab ku mu
 weliyed e thin ko ufanthin.
- Ya SOMOL e ba Got ni manang urngin ban’en,
 me ir e ma thabthabelnag urngin e tin be rin’
 e girdi’.
- ⁴ Gat’ing rok e pi salthaw ni yargel e go’ ke m’ing,
 machane pi me’waer e yad be gel i yan.
- ⁵ Pi’in ni yugu yad ma par ni yad ba fos e kranod
 ni yad be man maruwel ni fan ko ggan,
 machane pi’in ur m’ad ko bilig e kar pired
 ndakurir m’ad ko bilig.
 Fare pin nda i diyen e nga medlip e bitir nike
 diyennag,
 ma fare pin ni bo’or e bitir ni diyennag e ke par ni
 ta’reb ma dakuriy rok.
- ⁶ I SOMOL e ma thang e pogofan me ir e ma fulweg
 e pogofan;

ma pi' e girdi' ngranod ko fare fayleng ni bay
e pi'in karm'ad riy,
me Ir e ku ma sulwegrad bayay.

⁷ Ir e ma gagiyegnag boch e girdi' ngar gafgowgad
ni dariy ban'en rorad mma fal'eg rogon
boch e girdi' nge yo'or ban'en rorad;
ma gagiyegnag boch e girdi' ngar sobut'gad,
me tolang bochi yad.

⁸ Ir e ma pug e pi'in gafgow u fithik' e fiyath
ngalang
ma chibiy e pi'in nib t'uf e ayuw rorad ngalang
nge chuwegrad u fithik' e gafgow rorad.

Ma gagiyeg nagrad ngar manged pi tafager rok
pifak e pilung,
me tayrad ko yungi n'en nra un tay farad riy.
Pi def ko fayleng e ba mil suwon ngak SOMOL;
nu daken e ayliy e fayleng ngay.

⁹ “Girdi' rok ni yad ba yul'yul' ngak e ma ayuweg e
pogofan rorad,
ma pi'in kireb e yad ma m'ay ngabang u fithik'
e lumor;
ya dabiyag ni nge gel be' ko mael u gelngin.

¹⁰ Pi to'ogor rok SOMOL e bay ni thirifrad u but';
bayi par u tharmiy nge non ngorad ni gowa
dirra'.

I SOMOL e bayi pufthinnag e fayleng ni ga'ngin;
bayi pi' gelngin fare pilung ni ir e turguy,
bayi gagiyegnag fare pilung ni mel'eg ngi i
gel.”

¹¹ Ma aram me sul Elkanah nga tafen nga
Ramah; me par fachi pagel ni fak u Shiloh, ngi i
pigpig ngak SOMOL u tan pa' Eli ni prist.

Fa gal pumo'on ni fak Eli

¹² Fa gal pumo'on ni fak Eli e ri yow ba kireb; ya dariy fan SOMOL u wun'row

¹³ ara tin maruwel rok e pi prist ngak e girdi'. Ra ke pi' be' e maligach ni ka be ligil e ufin riy, me yib e tapigpig rok e prist nike fek ba fok ni dalip pa'ngin,

¹⁴ me yip' fare fok rok ngalan fare th'ib, ma tin nra un ngay e ke mil suwon ngak e prist. Irera' e n'en ni ur rin'ed ngak urngin piyu Israel ni urbad nga Shiloh ni ngar pi'ed e maligach.

¹⁵ Ra dawor ni fek e mam ko ufin ni nga ni urfiy, ma ku ma yib e tapigpig rok e prist nge ga'ar ngak e en ni be pi' e maligach, "Mpi' boch e ufin ngog nggu wan nggu urfiy nge longuy e prist; ya dabi fek e ufin ni kam lith, ya kemus ni ufin ni k'ak'ling e ra fek."

¹⁶ Ma fa'anra ga'ar fa'anem, "Som'on e nga ni urfiy e mam ni bay riy nge mu' ma ga fek e tin ga ba'adag riy," mra yodorom me ga'ar fare tapigpig rok e prist, "Dangay! Mpi' ngog e chiney! Ya ra dangay ma nggu fek u fithik' e yargel!"

¹⁷ Re kireb nem ni be ngongliy fa gali pumo'on ni fak Eli e yan i par ni ban'en nrrib kireb u p'eowchen SOMOL, ya yow be darifannag e pi maligach ni yibe pi' ngak SOMOL.

Samuel u Shiloh

¹⁸ Me par fare pagel i Samuel ngi i pigpig ngak SOMOL, ma chuw ngalan ba mad nib wech nrogon e prist.

¹⁹ Mra taw nga reb e duw, me ngongliy e chitiningin bochi reb e mad nib n'uw ngranow e

pumo'on rok ngaram ni ngar pi'ew e maligach ni yow ma pi' ko yu duw, me pi' ngak.

²⁰ Ma aram me yibilay Eli Elkanah nge le'engin me ga'ar ngak Elkanah, "Mang e yigi pi' SOMOL boch e bitir ngom ni re pin ney e nge diyen nagrad ngranod nga luwan e bin ni kam pi'ew ngak."

Me mu' ma aram miyow sul nga tabnaw.

²¹ Me ayuweg SOMOL Hannah ngki diyennag dalip e pagel nge l'agruw e buliyel. Me ilal Samuel ni be pigpig ngak SOMOL.

Eli nge fa gal pumo'on ni fak

²² Re ngiyal' i n'em e kari pilibthir Eli, ma ka be rung'ag urngin ban'en ni be ngongliy fa gali pumo'on ni fak ngak piyu Israel, ni mus ngak e ppin ni yad ma maruwel u langan e garog ko fare *Tent* u p'eowchen SOMOL ni yow be moleg.

²³ Ma aram me ga'ar ngorow, "Mangfan ni gimew be rin' e pi n'ir? Gubin e girdi' ni yad be yog ngog murung'agen e pi kireb ni gimew be ngongliy.

²⁴ Gal fakag, ngam talegew e tinir e pa'! Ya pi n'ir ni be weliy e girdi' rok SOMOL murung'agen e bogi n'en nrib kireb!

²⁵ Fa'anra ngongliy be' e kireb ngak be', mi Got e rayag rok ni nge fal'eg thilrow, machane mini' e rayag rok ni nge fal'eg thilin Got nge be' nike ngongliy e kireb nib togopluw ngak SOMOL?"

Machane dar motoyilgow ko tin be yog e chitamangirow, ya ke turguy SOMOL ni nge thang e pogofan rorow.

²⁶ Mi i ilal fare pagel i Samuel ni be' ni bfel' u wan' SOMOL ngu wan' e girdi'.

Yi'iy nib togopluw ngak girdi'en e tabinaw rok Eli

²⁷ Me yib ba profet ngak Eli nike fek e thin rok SOMOL i yib ngak ni be ga'ar, "Fa ngiyal'nem ni i par Aron ni ga' rom nge girdi' ko tabinaw rok u Egypt ni yad e sib rok Farao, e gu gagiyeagnag Aron nge guy gelngig.

²⁸ Gu mel'eg girdi'en e tabinaw rok u fithik' urngin e pi ganong nu Israel ni ngar manged prist rog, ni nge mang yad e ur pigpiggad u altar, miyad e ngu'ur urfiyed e *incense*, mayad e ngu'ur ron'ed nga dakenrad fare mad ni *efod* u p'eowcheg ni ngar fithed lanin'ug. Mu gu pi' mat'awrad nike mil suwon reb e f'oth ngorad ko pi maligach ni yibe urfiy u daken e altar.

²⁹ Ere mangfan ni gimed be chogownag e pi maligach nge pin'en ni yibe pi' ngog ni gag e gog ni nga ni pi'? Eli, mangfan ni kam m'oneg fa gal pumo'on ni fakam rog kam pagrow kar sugsgugow ko yu ngin nth'abi fel' ko pi maligach ni be pi' e girdi' rog ngog?

³⁰ I gag, fare SOMOL ni Got rok piyu Israel, e gu micheg kakrom ni girdi' nu tabinaw rom nge kerom e girdi' e bay ur pigpiggad ngog ni prist ni gubin ngiyal'. Ere chiney e gu be yog ni dabki par riy ni aram rogon! Bay gu tay fan e pi'in yad be tay fag, ma bay gu darifannag e pi'in yad bfananikeg.

³¹ Mu sap, bay ba ngiyal' ni bayi taw ngay mu gu thang e pogofan rok urngin e pagel ni bay u lan e tabinaw rom nge kerom e girdi', ni fan e nge dakuriy be' nib mo'on u lan e tabinaw rom nra par nge pilibthir.

³² Bay mu gafgow, mi i awan'um nga urngin

e fel' rogon ni bay gu pi' ngak piyu Israel, ma dakuriy be' u lan e tabinaw rom ni bayi par nge pilibthir.

³³ Machane bay gu tay reb i owchem ni dab gu thang e fan rok, ma aram e bay i par ngi i pigpig ngog nrogon e prist. Ma bayi malmit nge chuwan' ko urngin; ma urngin e pi'in owchen ni kayad bay e bay un li'rad ko saydon.

³⁴ Ma rofen nra yim' fa gali pumo'on ni fakam ni Hofni nge Finehas, e aram e bay mu nang ni tin kugog ngom e bay i yib i m'ug nib riyul'.

³⁵ Bay gu mel'eg ba prist nra yul'yul' ngog nge rin' gubin e tin gu ba'adag ni nge rin'. Bay gu pi' ngak e pi'in owchen, ni gubin ngiyal' ni bay ur pigpiggad u p'eowchen e re pilung ni gag e kug duwgiliy.

³⁶ Ma pi'in owchem nra fos e bay u ranod ko fare prist ngu'ur man salpiygad nge ggan, ma yad be wenig ngak ni nge pagrad ngar ayuweged e prist, ni nge yag ban'en ngorad ni ngar ked."

3

1 SOMOL ni m'ug ngak Samuel

¹ Re pagel nem i Samuel e bay u tan pa' Eli ni be pigpig ngak SOMOL. Ma ri buchu'uw e thin nma yib i yog SOMOL e re ngiyal' i n'em, nge tin ma piliyeg e changar rok e girdi' ngar guyed e rib lich.

² Mi Eli e ngiyal'nem e ke chugur ni nge dabki guy ban'en, me reb e nep' ni be mol u lan e singgil rok;

³ ma bay Samuel ni be mol u lan fare Tempel rok SOMOL, ni aram e gin ni bay fare Kahol ko M'ag riy. Ma bay e magal ni ka be gak'.

⁴ Me pining SOMOL Samuel, me fulweg ni ga'ar, "Gub aray!"

⁵ Me mil i yan ngak Eli me ga'ar ngak, "Kam piningeg, ere gub aray."

Machane me ga'ar Eli, "Dawor gu piningem; mu sul ngam mol." Ma aram me sul Samuel ko chob rok.

⁶ Me pining SOMOL Samuel bayay; me suwon ngalang, nge yan ngak Eli me ga'ar ngak, "Kam piningeg, ere gub aray."

Machane me ga'ar Eli, "Fakag, dawor gu piningem; mu sul ngam mol."

⁷ Ma dawori nang Samuel ni SOMOL, ni bochan e dawori non ngak bangiyal'.

⁸ Me pining SOMOL Samuel bayay, ni aram e yay ni gaman e dalip yay ngay; me suwon Samuel ngalang, nge yan ngak Eli me ga'ar, "Kam piningeg, ere gub aray."

Ma aram me nang Eli ni SOMOL e be pining e re pagel nem,

⁹ me ga'ar ngak, "Mu sul ngam mol, ma fa'an ku ra piningem bayay ma nge lungum, 'SOMOL, mu non, ya be motoyil e tapigpig rom.' Me sul Samuel ko chob rok.

¹⁰ Me yib SOMOL i sak'iy ngaram, nge pong ni bod ni ka'e pong ni be ga'ar, "Samuel! Samuel!"

Me fulweg Samuel ni ga'ar, "Mu non; ya be motoyil e tapigpig rom."

¹¹ Me ga'ar SOMOL ngak, "Bay gu ngongliy ban'en ngak piyu Israel nrib gel e gafgow riy, ni

gubin e girdi' ni bay rrung'aged murung'agen e yad ra dada' ngay.

¹² Rofen nem e bay gu pi' urngin e gafgow ni kugog ni bay gu pi' ngak e tabinaw rok Eli, ni tin gog ko som'on nge yan i mada' ko tin tomur.

¹³ Kugog ngak ni bay gu gechignag e tabinaw rok ndariy n'umngin nap'an ni bochan e fa gali pagel ni fak e karognew e thin nib kireb nib togopluw ngog. Manang Eli ni yow be rin' e pin'ey, machane de talegrow.

¹⁴ Ere ri gu be micheg ngak girdi'en e tabinaw rok Eli ni dakuriy ba maligach ni gamanman ara ban'en ni ngar pi'ed ngog ni ku rayag ni nge chuweg wenegen e re denen ney nrib kireb."

¹⁵ Me par Samuel u chob rok nge yan i mada' ko kadbul; me suwon nge bing fapi mab ko fare naun rok SOMOL. Ma be rus ni nge weliy ngak Eli e tin ke weliy SOMOL ngak.

¹⁶ Me pong Eli ni ga'ar, "Samuel, ni fakag!"

Me ga'ar Samuel, "Mang e ga be yog?"

¹⁷ Me fith Eli ngak ni ga'ar, "Mang e ke weliy SOMOL ngom? Dab mmithag ban'en rog. Ya fa'anra dabmog ngog urngin e tin ke weliy ngom mra gechig nagem Got nib gel."

¹⁸ Ma aram me weliy Samuel ngak ni urngin; nde mithag buchu'uw riy. Me ga'ar Eli, "I ir SOMOL; bayi rin' e tin be finey ni ir e bfel'."

¹⁹ Me ilal Samuel, ni bay SOMOL rok, me gagiyeagnag nge yib i m'ug nib rriyul' urngin e tin yog Samuel.

²⁰ Ma aram me par ni urngin e girdi' nu Israel u baley e nam nge mada' nga baley ni yad manang

ni Samuel e riyul' ni ir ba profet rok SOMOL.

²¹ Me par SOMOL ni be yib i m'ug u Shiloh, ko fa gin'em ni yib i m'ug riy ngak Samuel nge welthin ngak. Ere fa'anra welthin Samuel, ma urngin e girdi' nu Israel ni yad ma motoyil ngak.

4

Fare Kahol ko M'ag nni kol

¹ Re ngiyal'nem e fal'eg piyu Israel rogorad ngranod ni ngar maelgad e pi Filistine; me yan i par e salthaw nu Israel nga Ebenezer, me par e pi Filistine nga Afek.

² Me fal'eg e pi Filistine rogorad ni ngar oggad ngak piyu Israel, miyad mael ngorad ngar gelgad, ya gonap'an 4,000 e pumo'on nu Israel nra li'ed ko gin ba'aram nra maelgad riy.

³ Ma fa'ani sul e tin ni magey e salthaw ko gin yad be par riy, me ga'ar e pi'in pi'lal nu Israel, "Gur mangfan nike pag SOMOL e pi Filistine kar gelgad ngodad e daba'? Ngdarod nga Shiloh ngad feked fare Kahol ko M'ag rok SOMOL nge un ngodad nge ayuwegdad u pa' e pi to'ogor rodad."

⁴ Ma aram miyad pi' e girdi' ni mol'og nga Shiloh ngar feked fare Kahol ko M'ag rok SOMOL ni Gubin ma Rayag Rok, nike par nga but' u tagil' u daken fa gal kerubim. Ma fa gali pumo'on ni fak Eli, ni aram Hofni nge Finehas, e ra unew ko fare Kahol ko M'ag ngarbow.

⁵ Fa'ani taw fare Kahol ko M'ag, me tolul piyu Israel ni ba ga' lamrad ni rur e but' riy.

⁶ Me rung'ag e pi Filistine lamrad ni yad be tolul, me lungurad, "Mu telmed ko tolul ni yibe tay ko

gin nike par e salthaw nu Hebrew ngay! Gur be mang e ren'em?" Ma fa'anra nanged nike taw fare Kahol ko M'ag rok SOMOL ko gin ke yib i par e salthaw nu Hebrew ngay,

⁷ me yib e marus ngorad me lungurad, "I got e ke yib ngalan e gin yad be par riy! Ke mudugil ni ngad waergad! Ya dawori yib ban'en ngodad bayay ni aray rogon!

⁸ Mini' e ku rayag rok ni nge ayuwegdad u pa' e pi got nem nrib gel? Ya yad fapi got nra li'ed piyu Egypt u daken e ted ni *desert*!

⁹ Filistine, mu athamgilgad ngam chamgad nrogon e pumo'on, ya ra danga', ma ngad manged sib rok e pi Hebrew, ni bod rogon ni ur pired ni yad e sib rodad. Ere ngad chamgad nrogon e pumo'on!"

¹⁰ Me cham e pi Filistine ngak piyu Israel nib el mirin; me waer piyu Israel ngranod nga taferad ni yad be mil. Ma ba pire' e girdi' ni yim', ya 30,000 e salthaw nu Israel ni yim'.

¹¹ Me fek e pi Filistine fare Kahol ko M'ag rok Got, ma fa gali pagel ni fak Eli, ni aram Hofni nge Finehas, e ku nli'row ngar m'ow.

Yam' ni tay Eli

¹² Be' nib mo'on ni yib ko ganong rok Benjamin e mil ko gin ba'aram ni un mael riy nge yib nga Shiloh, me yib i taw ngaram ni ka rofen nem. Ma ke guchthuy e mad rok ke tay e fiyath nga fithik' i piyan lolugen ni nge dag gelngin e kireban' nike tay.

¹³ Ma bay Eli nike par nga chiya rok u to'oben e kanawo' nike lik'ath. Ya kari magafan' ko fare Kahol ko M'ag rok SOMOL. Me weliy e re mo'on

nem fapi thin u lan binaw, ma urngin e girdi' nra paged lamrad ngalang u fithik' e marus.

¹⁴ Me rung'ag Eli lamrad, me fith ni ga'ar, "Mang-fan nike mada' lamey ngalang?" Me gurnag fa'anem ir ngak Eli nge yog e thin ngak.

¹⁵ (Ma nga mereb i ragag nge meruk e duw yangren Eli, ma ke par nike chugur ni dabki guy ban'en.)

¹⁶ Me ga'ar fare mo'on, "Kug thay ko mael, ma kug mil u rom kug mada' ngaray e daba'."

Me fith Eli ngak ni ga'ar, "Fakag, mang e kan rin?"

¹⁷ Me fulweg fa'anem ni kanol'og ni ga'ar, "Piyu Israel e kar milgad rok e pi Filistine; ya kad waergad! Ma ku er rogon fa gal pumo'on ni fakam i Hofni nge Finehas ni kan li'row kar m'ow, ma ka ni fek fare Kahol ko M'ag rok Got!"

¹⁸ Fa'ani yog e re mo'on nem murung'agen fare Kahol ko M'ag ni aram rogon, me thig Eli u chiya rok nga keru' u rom u to'oben e garog. Ma kari pilibthir nike par ni gathi ba'achig, me thig nga but' me m'ing k'angan nge yim'. Ma nga aningeg i ragag e duw ni i par ni ir e be yog e thin rok e girdi' nu Israel.

Yam' ni tay le'engin Finehas

¹⁹ Finehas ni fak Eli e ba diyen le'engin, nike chugur ni nge gargel. Fa'ani rung'ag ni ka ni kol fare Kahol ko M'ag rok Got u fithik' e mael, ma ke yim' e chitamngin figirngin ma ku er rogon figirngin nike yim', me yib e amith ngak nib tomgin nge gargel.

²⁰ Ma be yib e yam' ngak, me ga'ar fapi ppin ni yad be ayuweg, "Mu gelnag lanin'um! Ya ba pumo'on fakam." Machane de motoyil ngay ara fulweg.

²¹ Me tunguy Ikabod ngak fachi pagel,* ni fan e, "Maluplup' rok Got e ke chuw u Israel", ni aram e be yip' fan fare Kahol ko M'ag ni kan kol, nge yam' nike tay e chitamngin figirngin nge figirngin.

²² Me ga'ar, "Maluplup rok Got e ke chuw u Israel, ya fare Kahol ko M'ag rok Got e kan kol."

5

Fare kahol ko m'ag ni par u fithik' e pi Filistine

¹ Nap'an ni fek e pi Filistine fare Kahol ko M'ag rok Got u fithik' e mael miyad fek u Ebenezer ko binaw nu Ashdod.

² Miyad fek ngalan fare tempel rok fare got rorad ni Dagon, ma ranod rted nga to'oben ba liyos ni ka ni ngongliy ni ya'an.

³ Me yan i reb e rran riy nri kab kadbul me guy e girdi' nu Ashdod ni fare liyos ni ya'an Dagon e ke thig nga but' nib paraw u m'on ko fare Kahol ko M'ag rok SOMOL. Ma ranod ra feked u but' ngar fulweged nga tagil'.

⁴ Me yan i reb e rran riy nri kab kadbul miyad guy ni fare liyos e ke thig nga but' bayay u m'on ko fare Kahol ko M'ag. Ma ke m'ing lolugen nge pa' ni ruw raba', ni bay u but' u langan e mab; ma kemus ni kenggin e de m'ing.

⁵ (Ara' fan ni mus ko bin daba' e rran ni pi prist rok e re got nem ni Dagon nge urngin e girdi' ni

* **4:21 IKABOD:** Re ngachal ney ni Hebrew e fan e "dakriy e maluplup'."

yad ma meybil ngak u lan yu Ashdod e yad ma luk'af e gin'em ndari ranod u daken.)

⁶ Me gechignag SOMOL e girdi' nu Ashdod nrib elmerin me yib e marus ngorad nib gel. I gechig nagrad nge girdi' ko yungi n'en ni bay u to'obrad i yan, ya gagiyeagnag e bir nge for u dowrad.

⁷ Fa'anra guyed ni aram rogon me lungurad, "Fare Got nu Israel e be gechig nagdad nge fare got rodad i Dagon. Dabkiyag ni nge par fare Kahol ko M'ag rok Got u roy."

⁸ Miyad l'oeg e girdi' ngranod ra kunuyed fa lal i pilung ko pi Filistine mi ni fith ngorad ni lunguy, "Be mang e ngad rin'ed ko fare Kahol ko M'ag rok fare Got nu Israel?"

Miyad fulweg ni lungurad, "Nga ni fek nga Gath;" ma aram mi ni fek ngaram.

⁹ Ma nap'an ni taw ngaram miki gechignag SOMOL e re binaw nem me karing e marus ngorad nib gel. Got e gechig nagrad ko bir ni gagiyeagnag nge for u downgin urngin e girdi' ko re binaw nem, ni bitir nge pi'lal.

¹⁰ Miyad pi' fare Kahol ko M'ag nge yan ko binaw nu Ekron; fa'ani taw ngaram me non e girdi' ni ba ga' lamrad ni lungurad, "Kar feked fare Kahol ko M'ag rok fare Got nu Israel i yib ngaray ni nge li'dad ni gadad gubin!"

¹¹ Miyad pi' bayay e thin nge yan ngak urngin fapi pilung ko Filistine ni ngarbad, me lunguy ngorad, "Mu pi'ed fare Kahol ko M'ag rok yu Israel nga ni yan ni tay ko gin ni immoy riy, nge dabi thang e fan rodad nge girdi'en e tabinaw rodad." Ma ke yib e marus nib gel ngak e girdi' u lan fare

binaw ni ga'ngin ni bochan e rib gel e gechig ni be tay Got ngorad.

¹² Mus ngak e pi'in ndar m'ad ni for e bir u dowrad, me wenig e girdi' ko pi got rorad ni ngar ayuweged yad.

6

Fare Kahol ko M'ag nni fulweg

¹ Nga tomuren nike par fare Kahol ko M'ag rok SOMOL u lan yu Filistia ni nga medlip e pul,

² me pining e girdi' e pi prist nge pi tamerong ngar fithedyad ni lungurad, "Be mang e ngad rin'ed ko fare Kahol ko M'ag rok SOMOL? Fa'an gadad ra fulweg ko gin i par riy, ma be mang e ngad pi'ed nge un ngay?"

³ Miyad fulweg ni lungurad, "Fa'an gimed ra fulweg fare Kahol ko M'ag rok Got nu Israel, ma thingar mu yigeyed ba tow'ath ngay nge biyuliymed ko denen romed. Fare Kahol ko M'ag e thangri dabi sul ni dariy ba tow'ath nike un ngay. Ara' kanawo'en mi gimed gol, mi gimed nang ko mangfan ni i gechig nagmed."

⁴ Miyad fith ni lungurad, "Mang mit i tow'ath ni nggu pi'ed nge yan ngak?"

Miyad fulweg ni lungurad, "Lal i gol ni kanongglyi ni bod ya'an e bir nge lal i gol ni ya'an e boro', nra reb ma pa' reb e pi pilung ko pi Filistine. Ya ta'ab mit i gafgow e be pi' nge yib ngomed ni gimed gubin nge ngak fa lal i pilung ko Filistine.

⁵ Thingar mu ngongglyied ya'an e bir ni be gafgow nagmed nge boro' ni be tagannag ban'en u lan e nam romed, ma thingar mu ted fan fare Got

nu Israel. Sana ra tal ndabki gechig nagmed nge pi got romed nge nam romed.

⁶ Dab mu gel niged lanin'med ni bod ni rin' Farao nge girdi' nu Egypt. Dab mpaged talin nga rogon ni gagiyeg nagrad Got ngar ngongolga nga fithik' e balyang, ma fin ngiyal' nra paged piyu Israel ngar chuwgad u Egypt e dakur yodoromga.

⁷ Ere mu ngongliyed rogon ba wagon* ni kab be'ech mi gimed fek l'agruw i garbaw ndawor ni maruwel ngorow; mi gimed m'agrow ko fare wagon mi gimed tuluf pifakrow ngar sulod nga tafen e garbaw.

⁸ Mi gimed fek fare Kahol ko M'ag rok SOMOL ngam ted nga daken e re wagon nem, mi gimed fek fapi gol ni ya'an e lot nge boro' ngam ted ngalan reb e kahol ni bay u to'oben fare Kahol ko M'ag ngam pi'ed ni nge yan ngak ni nge biyuliyed ko denen romed. Mi gimed pag fare wagon ngay gi yan rok.

⁹ Mi gimed yaliy ni nge yan; ya fa'anra sor i yan ko binaw nu Beth Shemesh, ma aram e ke yan i gagiyel ni fare Got nu Israel e ir e ke pi' e biney e riya' nib ga' ke yib ngodad. Ma fa'anra dabi sor ngaram, ma aram e kad nanged ni gathi ir e pi' e gafgow nge yib ngodad; ma ke yan i aw ni ban'en ni yigi yodorom."

¹⁰ Miyad rin' e tin kanog ngorad, ra feked l'agruw i garbaw ngar m'aged ko fare wagon, miyad yin' pifakrow nga tafen e gamanman miyad ning e mab riy.

* **6:7 WAGON:** ba karrow ni aningeg e tayepyap riy nni ngongliy ko ren nma girengiy e os ara garbaw.

11 Miyad tay fare Kahol ko M'ag nga daken fare karrow ni wagon, nge fare kahol ni bay fapi gol riy ni ka ni ngongliy ni bod ya'an e boro' nge bir.

12 Me yan fa gal garbaw u daken fare pa' i kanawo' ni sor nga Beth Shemesh nranow nib k'iy kanawo'row nda ranow nga wuru' e kanawo' u bang, ni yow be yan ma yow be non ni lungun e garbaw. Fa lal i pilung ko Filistine e ra leked yow ngranod ra tawgad ko mathil nu Beth Shemesh.

13 Ma bay e girdi' nu Beth Shemesh u lan e loway ni yad be kunuy wom'ngin e woldug ni *wheat*. Ma yugu ra changargad miyad guy fare Kahol ko M'ag, me yib e felfelan' ngorad nrib gel.

14 Me yib fare *wagon* ko gin nma woldug Joshua nu Beth Shemesh riy me yib i tal ngaram nga to'oben ba war ni ba ga'. Me sisngiy fapi girdi' fare *wagon* nni ngongliy ko ren, miyad li' fa gal garbaw ngar urfiyed ni maligach ngak SOMOL.

15 Pi Levite e ra feked fare Kahol ko M'ag rok SOMOL ko fare wagon nge fare kahol ni bay fare gol riy ni ya'an e boro' nge bir, miyad tay nga daken fare war nib ga'. Me urfiy e girdi' nu Beth Shemesh e gamanman ni maligach ngar pi'ed, ma ku ra pi'ed yugu boch e maligach ngak SOMOL e rofen nem.

16 Fa lal i pilung ko pi Filistine e ra pired ngu'ur guyed yad ni aram e n'en ni yad be rin', miyad sul nga Ekron ni ka rofen nem.

17 Pi Filistine e ra pi'ed lal i gol ni ya'an e bir ngak SOMOL ni tow'ath nge bayul rorad ngak ko denen rorad, nreb e pa' Ashdod, ma reb e pa' Gaza, ma reb e pa' Ashkelon, ma reb e pa' Gath, ma reb e pa' Ekron.

¹⁸ Ma ku er rogon e gol ni ya'an e boro', nra reb ma pa' reb fapi binaw ni fa lal i pilung ko pi Filistine e yad be gagiyeagnag, ni pa' e pi binaw ni ka ni yororiy ni fan ko mael nge pi binaw ndawor ni yororiy. Fare war ni ba ga' ni bay u lan e flang rok Joshua nu Beth Shemesh, ni ir e ra feked fare Kahol ko M'ag rok SOMOL ngar ted nga daken e kabay u rom, ni ir e be micheg e ran'em.

¹⁹ I SOMOL e thang e pogofan rok medlip i ragag e pumo'on nu Beth Shemesh ni bochan e ranod ra chocho'gad ngalan fare Kahol ko M'ag. Me dolo'loy e girdi' ni bochan e bo'or e girdi' ni li' SOMOL u fithik'rad.

Fare Kahol ko M'ag u lan e binaw nu Jearim

²⁰ Ma aram me ga'ar e pumo'on nu Beth Shemesh, "I mini' e rayag rok ni nge par u p'eowchen SOMOL nre Got ney nib thothup me par ndabi buch ban'en rok? U uw e ngad pi'ed nge yan ngay nge chuw rodad?"

²¹ Miyad l'oeg boch e girdi' ngranod ra guyed e girdi' ko binaw nu Kiriath Jearim me lungurad ngorad, "Pi Filistine e kar fulweged fare Kahol ko M'ag rok SOMOL. Mired ngam feked."

7

¹ Girdi' ko binaw nu Kiriath Jearim e ra feked fare Kahol ko M'ag rok SOMOL, miyad fek i yan ko naun rok Abinadab, ni bay u daken bochi burey. Miyad tabgulnag Eleazar nib mo'on ni fak ni ir e nge ayweg.

Samuel ni i gagiye u Israel

² Fare Kahol ko M'ag rok SOMOL e par u Kiriath Jearim nib n'uw nap'an, ya gonap'an e reliw' e duw. Re ngiyal' i n'em e urngin piyu Israel ni ur yor niged e ayuw ngak SOMOL.

³ Me ga'ar Samuel ngak e girdi' nu Israel, "Fa'an gimed ra sul ngak SOMOL u polo' i lanin'med, ma thingar mu paged gubin e pi got rok yug boch e nam nge fapi liyos ni ya'an fare got ni Astarte fithingan. Mpi'ed gimed nib polo' ngak SOMOL me par ni go ir e gimed be liyor ngak, ma aram e ra chuwegmed u tan pa' e pi Filistine."

⁴ Aram me n'ag piyu Israel e pi liyos ni bay rorad ni ya'an Baal nge Astarte, me par ni kemus ni go' SOMOL e ur liyorgad ngak.

⁵ Ma aram me pining Samuel gubin piyu Israel ni ngar mu'ulunggad nga Mizpah, ni be ga'ar ngorad, "U rom e nggu meybil nagmed riy ngak SOMOL."

⁶ Aram miyad mu'ulung nga Mizpah ni yad gubin. Miyad l'ing e ran ngar pu'oged nga but' nib maligach ngak SOMOL, miyad pag e abich u lan e binem e rran ni polo'. Me lungurad, "Kad denengad nib togopluw ngak SOMOL." U rom u Mizpah e aram e gin ni pithig Samuel e oloboch u puluwon e girdi' nu Israel riy.

⁷ Ma fa'ani rung'ag e pi Filistine nike mu'ulung piyu Israel nga Mizpah, me yib fa lal i pilung rok e pi Filistine nge salthaw rorad ni ngar chamgad ngorad. Me rung'ag piyu Israel murung'agen me yib e marus ngorad,

⁸ me lungurad ngak Samuel, "Um par ni ga be meybil ngak SOMOL ni Got rodad nge ayuwegdad rok e pi Filistine."

⁹ Me li' Samuel ba pifak e saf me urfij ni ga'ngin nge pi' ni maligach ngak SOMOL. Me meybil ngak SOMOL ni nge ayuweg piyu Israel, me fulweg SOMOL taban e meybil rok.

¹⁰ Nap'an ni be pi' Samuel fare maligach, ma ke chugur e pi Filistine ngak piyu Israel ni aram e ngar chamgad ngorad; ka chingiyal' nem me non SOMOL u tharmiy nib togopluw ko pi Filistine ni bod e dirra' ni be chub. Miyad balyang ngar milgad ni kar rusgad.

¹¹ Me yan piyu Israel nga wuru' yu Mizpah ngar lol'iged e pi Filistine ngar chugurgad nga Bethkar, ni yad be li'rad ngu'ur m'ad u kanawo' i yan.

¹² Me fek Samuel ba malang nge suweg u thilin yu Mizpah nge yu Shen, me ga'ar, "I SOMOL e ke ayuwegdad i yib ke mada' ko chiney" — ma aram e tunguy fithingan ni "Malangen e Ayuw."

¹³ Aram me waer e pi Filistine, me talegrad SOMOL ndakiyag ni ngarbad ni mael ko gin tafan piyu Israel u n'umngin nap'an e yafos rok Samuel.

¹⁴ Urngin e pi binaw ni mus u Ekron nge mada' nga Gath ni kol e pi Filistine e go' sul ngak piyu Israel, aram me yan i par ni gubin yang e nam ni tafan piyu Israel nike sul ngorad. Miki gapas thilin yu Israel nge yu Kanaan.

¹⁵ I Samuel e i gagiyeg u Israel u n'umngin nap'an nib fos.

¹⁶ Gubin e duw nma yan u Bethel nga Gilgal nge nga Mizpah, ngi i pithig e yu pa' i oloboch.

¹⁷ Me sul nga tafan ni bay u Ramah, ngki pithig e oloboch u rom. Me toy ba altar ni fan ngak SOMOL u Ramah.

8

Piyu Israel nra weniggad ni nga ni pi' ba pilung ngorad

¹ Fa'ani pilibthir Samuel me tay fa gali pumo'on ni fak ni yow e ngar mangew tapuf oloboch nu Israel.

² Bin ilal rorow e Joel fithingan, ma bin bitir e Abijah; miyow par ni yow e tapuf oloboch u Beersheba.

³ Machane da ur folwokgow rok e chitaman-girow; ya kemus ni salpiy e ba t'uf rorow, ma aram mu ur fekew puluwon e sasaliyeb ma da ur pithigew e oloboch nge yan i aw nrogon.

⁴ Ma aram me mu'ulung e pi'in yad be yog e thin rok piyu Israel ngranod ngak Samuel ni bay u Ramah,

⁵ me lungurad ngak, "Mu sap, kam pilibthir, ma gal fakam e darir folwokgow rom. Ere mu pilungnag be' nge mang ir e i gagiyeg nagmad, ni bod rogon yugu boch e nam."

⁶ Ma de fel' u wan' Samuel e tin karogned ngak ni nge turguy be' nge par ni pilung rorad; aram me meybil ngak SOMOL,

⁷ me ga'ar SOMOL ngak, "Mmotoyil ko tin be yog e girdi' ngom. Ya gathi gur e kar pi'ed keru'rad ngom; ya Gag e kar pi'ed keru'rad ngog ni nggu par ni pilung rorad.

⁸ Ya ka nap'an e ngiyal' ni ba'aram ni gu fekrad nga wuru' yu Egypt miyad cheal ngu'ur ted fan yugu boch e got; me ere chiney e yad be rin' ngom e n'en ni yad be rin' ngog ni gubin ngiyal'.

⁹ Ere motoyil ngorad, machane ngamog ngorad e tin nra yib riy ngorad ma ga weliy ngorad rogon e n'en nra i rin' e pi pilung rorad ngorad.”

¹⁰ I Samuel e yog gubin e tin keyog SOMOL ngak ko fapi girdi' ni yad be ning ngak ni nge turguy be' nge mang pilung.

¹¹ Me ga'ar Samuel ngorad, “Pilung romed e ba'aray rogon e tin bayi rin' ngomed. Bayi fek pifakmed ni pumo'on ngar manged salthaw; ni boch i yad e ngi i yannag e pi *chariot*, ma boch e ngi i yan u daken e os, ma boch i yad e nge par nga m'on ngu'ur milgad ma be lay e pi *chariot* rok.

¹² Bayi tay boch i yad ni nge mil fan 1,000 e salthaw ngak, ma boch i yad e nge me mil fan wugem e salthaw ngak. Ma pifakmed ni pumo'on e yad e ngu'ur gi'ed e milay' rok, ma yad be kunuy wom'ngin, ma yad be ngongliy talin e cham rok nge talin e maruwel ni fan ko pi *chariot* rok.

¹³ Ma pifakmed ni ppin e dabisiy ni ngu'ur ngongliyed e florida mu ur lungad ma yad be lith e flowa rok.

¹⁴ Ma bayi fek yungi flang romed nib th'abi fel', nge fi'imed *grape*, nge fi'imed *olive* nge pi' ngak e pi tolang ni bay nga tan pa'.

¹⁵ Ma bayi fek ragag e pasent ko *grain* nge *grape* romed nge pi' ngak e pi tolang ni be par u tabinaw rok nge ku yugu boch e pi tolang ni bay nga tan pa'.

¹⁶ Ma bayi fek e pi tapigpig romed, nge tin th'abi fel' e garbaw nge dongki romed nge tayrad ngu'ur maruwelgad rok.

¹⁷ Ma bayi fek ragag e pasent ko yu ran' i gamanman romed. Ma bay mpired ni gimed e sib rok.

18 Ra yan i taw ko ngiyal'nem ma rib gel e gun'gun' ni bay um ted ni bochan e pilung romed, niki gimed e mu duwgiliyed, machane SOMOL e dabi motoyil ko gun'gun' romed.”

19 Ma fapi girdi' e dar motoyilgad ko tin keyog Samuel ngorad. Miyad fulweg ngak ni lungurad, “Danga'! Gamad ba'adag reb e pilung,

20 ya nggu ta'ab rogon gad ko tin ba'aram e nam ni bay e pilung romad ngi i gagiyege nagmad mi i gafaliymad ko pi mael nge rogon ni nggu chamgad.”

21 Me motoyil Samuel nga urngin e tin karogned ngak, ma aram me yan i weliy ngak SOMOL.

22 Me fulweg SOMOL ngak ni ga'ar, “Mu rin' e n'en ni yad ba'adag ma ga pi' be' nge mang pilung rorad.” Ma aram me yog Samuel ngak urngin e pumo'on nu Israel ni ngar sulod nga tabinaw rorad.

9

Saul nra mada'gow Samuel

1 Immoy be' nib mo'on ko ganong rok Benjamin ni Kish fithingan, ni be' nib yo'or ban'en rok, nib mo'on ni fak Abiel, nib mo'on ni fak Zeror, nib mo'on ni fak Bekorath, nib mo'on ni fak Afiah.

2 Ma bay ba pagel ni fak ni Saul fithingan, ni be' nib picho'ay. Ma reb e de' nib n'uw rok urngin e girdi' nu Israel, ma ku er rogon ni ku ba picho'ay rorad.

3 Ma bay boch e gamanman ni dongki ni fak Kish ni karanod ngabang, me ga'ar ngak Saul, “Mfek reb e tapigpig nge un ngom ngam marow ngam gayew fapi dongki.”

⁴ Miyow yan ngabang i n'en u Efraim ni go' burey ngu lan e nug nu Shalisha, machane dar piri'egew fapi dongki; aram mranow ngalan e nug nu Shaalim, ma dar piri'egew fapi dongki u rom. Miyow yan ko gin nib mil suwon ko Benjamin, machane ku dar piri'egew fapi dongki u rom.

⁵ Ma fa'an rabow ko nug nu Zuf, me ga'ar Saul ngak fare tapigpig rok, "Ngad sulow nga tabinaw, ya bay dabki leamnag e chitamag fapi dongki me par ni be magafan' ngodow."

⁶ Me ga'ar fare tapigpig, "Mu son! Bay be' nib mo'on nib thothup ko re binaw ney ni ri ma tay e girdi' fan, ya urngin ban'en ni yog e go' yib i m'ug nib riyul'. Ngdarow da guyew, ya sana rayag ni yog ngodow e gin ni gadow ra pir'eg fapi dongki riy."

⁷ Me fith Saul ni ga'ar, "Fa'an gadow rayan da guyew ma mang e gadow ra pi' ngak? Ya dakuriy e ggan u lan e tutuw rodow, dariy ban'en rodow ni gadow ra pi' ngak, fa bay?"

⁸ Me ga'ar fare tapigpig, "Bay bochi salpiy ni silber rog nrayag ni gu pi' ngak, me yog ngodow e gin ni gadow ra pir'eg fapi dongki riy."

⁹⁻¹¹ Me fulweg Saul ni ga'ar, "Bfel' e bin ni kam leamnag! Darow." Miyow yan ko fare binaw nma par fare mo'on riy ni girdi' rok Got. Ma nap'an ni yow be farthog i yan ngalang ko re binaw nem, miyow mada'nag bogi ppin ni karbad ni ngar linged e ran. Miyow fith fapi ppin ni lungurow, "Mogned, bay fa'anem nma guy ban'en u lan binaw?"

(Ya kakrom e fa'anra ba'adag be' ni nge fith bbugithin ngak Got ma ra ga'ar, "Darod ngak

fa'anem nma guy ban'en," ya re ngiyal' i n'em e ra bay be' ni ba profet ma yima yog ni ir be' nma guy ban'en.)

¹² Me lungurad ngorow, "Bay, mu sapgow, ba'aram nga m'on romew. Mu gurgow; ya ka fini taw ngalan binaw e chiney, ya daba' e ra pi' e girdi' ba maligach u daken e altar ni bay u daken e burey.

¹³ Yig gimew ra yan ngalan binaw mi gimew pir'eg ndawori yan nga daken e burey ni nge abich. Dabiyag ni nge abich e girdi' ni fa'anra dawori taw ngaram, ya som'on e nge fal'eg wa'athan e re maligach nem; nge mu' mfini abich e pi'in ni ka ni piningrad ni ngarbad. Marow nga talang e chiney, ma gimew ra mada'nag."

¹⁴ Aram miyow yan ko fare binaw, ma nap'an nranow nga langgin mi yow guy Samuel nike yib ni aram e nge yan ko gin ba'aram ni nga ni meybil riy.

¹⁵ Ka reb e rran riy ndawori taw Saul, me ga'ar SOMOL ngak Samuel,

¹⁶ "Gonap'an e re ngiyal' i n'ey gabul e bay gu pi' be' ko ganong rok Benjamin nge yib ngom; mu gagepnag nge par ni ir e nge gagiyegnag piyu Israel ni girdi' rog, ya ir e nge lagrad u pa' e pi Filistine. Ya kug guy e gafgow ni be tay e girdi' rog, ma kug rung'ag e myor ni man ayuw rorad ngog."

¹⁷ Fa'ani guy Samuel Saul me ga'ar SOMOL ngak, "Irrera' fare mo'on ni gu weliy murung'agen ngom. Ir e bayi gagiyegnag e girdi' rog."

¹⁸ Me yan Saul ngak Samuel nga charen e garog me fith ngak ni ga'ar, "Mog ngog e gin nma par faanem riy nma guy ban'en."

¹⁹ Me fulweg Samuel ngak ni ga'ar, "I gag e en nma guy ban'en. Mm'onow rog ko gin yima meybil riy. Ya gimew e ngam unew ngog e daba' ko abich. Ma bayi gabul ni kadbul mu gu pi' e fulweg ko tin ngam fithew ngog mi gimew yan.

²⁰ Ma fapi dongki nike gaman dalip e rran ni karanod ngabang e dab mu rus nigew, ya kan piri'egrad. Machane mini' e en nrib magan' piyu Israel ngak? I gur – gur nge girdi'en e tabinaw rok e chitamam."

²¹ Me ga'ar Saul, "I gag be' ko ganong rok Benjamin ni fare ganong ni ir e th'abi achig u Israel, ma tabinaw rog e th'abi sobut' ko biney e ganong. Ere mang ni ga be non ngog ni er rogon?"

²² Me pow'iy Samuel Saul nge fare tapigpig rok Saul ngalan ba singgil ni ba ga' me yog bang ngorow ni bay nga taban e tebel u baley, ni aram e gin ngar pirew ngay, ma girdi' nike yan e thin ngorad ni ngarbad e yad bay ko re tebel nem ni gonap'an e yad guyey u gubin.

²³ Me ga'ar Samuel ngak fa'anem ni girdi'en e lum, "Mfek fare gi ufin i yib ni gu pi' ngom mu gog ngom ni ngam fal ngabang."

²⁴ Me fek fare girdi'en e lum baraba' i ay e gamanman nge bang e ufin nni mel'eg ni yagagen nge yib i tay nga m'on rok Saul. Me ga'ar Samuel, "Mu sap, be'er e gin ntay ni fan ngom; mu koy. Gu cha'riy ni ngam koy ko ngiyal'ney ni gadad e pi girdi' ney ni kug piningrad."

Aram me un Saul ngak Samuel ko abich e rofen nem.

²⁵ N'apan nra chugad ko fa gin tagil' e meybil ngranod ngalan binaw, mranod ra ngongliyed

rogon e chob rok Saul nga daken e chigiya,*
²⁶ me mol u rom.

Samuel ni gapgepnag lolugen Saul ni ir e nge gagiyeg

Be puf e woch me pining Samuel Saul ni bay u daken e chigiya ni be ga'ar, "Mu od, nga darow." Me od Saul ngranow Samuel nga kanawo'.

²⁷ Fa'anra tawgow nga taban fare binaw me ga'ar Samuel ngak Saul, "Mog ngak e re tapigpig nir nge m'on rodow." Me m'on fare tapigpig me ga'ar Samuel, "Yugu mu son nggu weliy ngom e thin ni keyog Got."

10

¹ Me fek Samuel ba melor i gapgep ko *olive* nge pu'og nga daken lolugen Saul, me faray owchen me ga'ar, "I SOMOL e ke gapgep nigem ni aram e gur e ngam gagiyegnag e girdi' rok nu Israel. Bay um par ni gur e ga be gagiyegnag e girdi' rok ma ga be ayuwegrad rok urngin e pi to'ogor rorad. Mich riy ni SOMOL e ke dugliyem ni ngam gagiyegnag e girdi' rok e ba'aray:

² Nap'an ga ra pageg e daba' ngam man, ma bay mmada'gow l'agruw i pumo'on u charen e malang rok Rachel ni bay u Zelzah u lan e gin nib mil suwon ngak Benjamin. Ma bay rognaw ngom ni fapi dongki ni gimew be gay e ka ni pir'eg, ma chitamam e dakir magafan' ngorad, i gur e ke magafan' ngom, ma yugu be fith ni be ga'ar, 'Mang e nggu rin' ngak fakag?'

* **9:25 DAKEN E CHIGIY:** Ngial' nem e naun e ba taffayen daken e chigiya riy, ere ba ga' nma mol e girdi' u daken.

³ Mi gimew yan u rom ngam marow mmada'gow ko fare ke gek'iy ni *oak* ni bay u Tabor, mu rom e bay mmada' nigew dalip i pumo'on riy ni karbad ni ngar pi'ed e maligach ngak Got u Bethel. Bagayad e be fek dalip i kaming ni bitir, ma bagayad e be fek dalip yal' i flowa ma bagayad e be fek ba tutuw ni keru' e gamanman ni kan suguy ko wayin.

⁴ Bay ra nonod ngom miyad pi' ngom l'agruw yal' ko pi flowa nem, yad ra pi' ngom ma ngam fek.

⁵ Ma aram e ngam man ko fare burey rok Got ni bay u lan yu Gibeah, ko gin be par e Filistine riy. Ma bay mmada'nag ba ulung i profet u langan e garog ko binaw ni karbad ko fare altar u daken e burey, ni bay girdi'en e musik nga m'on rorad ni yad be chubeg tatelin e musik ni *harp*, nge *drum*, nge ngal, nge *lyre*. Ma yad be churu' ma yad be tolul.

⁶ Ma gelngin SOMOL e bayib nrrib tomgin nga dakenam, ma ga un nga pangirad ko churu' nge tolul ma bay mu thil ngam bod yugbe'.

⁷ Fa'anra yan i yodorom ma ngam rin' e tin bayi pow'iyem Got ngay ni ngam rin'.

⁸ Bay mm'on rog nga Gilgal, mu rom e bay da gaggow ngay, mu gu pi' e gamanman nga ni urfiy ni maligach, nge maligach nma gapaseg thilin Got nge girdi'. Mu son nigege u rom ni medlip e rran, ya bay gub mu gog ngom e n'en ni ngam rin'."

⁹ N'apan ni pi' Saul keru' ni aram e nge pag Samuel, me pi' Got reb e tafinay nge reb e pangin ngak nib thil. Ma urngin ban'en ni yog Samuel ngak e go' yib i m'ug ni riyul' e rofen nem.

¹⁰ Fa'ani taw Saul nge fare tapigpig rok nga

Gibeah, miyad mada' fare ulung i profet. Me yib fare gelngin Got nga daken nib tomgin, me un ngorad ko churu' nge tolul.

¹¹ Ma girdi' ni yad manang owchen Saul e ra guyed ni be yodorom, miyad fithrad ni lungurad, "Mang e ke rin' fare mo'on ni fak Kish? Gur ke mang Saul reb e profet?"

¹² Ma bay ba pumo'on nma par u rom ni fith ni ga'ar, "Pi profet ney e mini' e gimed be learnag ni pi chitamangirad?" Rogon ni tabab e re thin nem ni lunguy, "Gur ke mang Saul reb e profet?"

¹³ Fa'ani mu' Saul ko churu' nge tolul, me yan ko fare altar u daken e burey.

¹⁴ Be' ni walagen e chitamngin Saul e guy Saul nge fare tapigpig rok me fithrow ni ga'ar, "U uw e kambow riy?"

Me fulweg Saul ni ga'ar, "Gu warow ni gamow be gay fapi dongki. Ma da gu piri'egew ma gamow yan gguyew Samuel."

¹⁵ Me fith fa'anem ni ga'ar, "Ere mang e yog ngomew?"

¹⁶ Me fulweg Saul ni ga'ar, "I yog ngomow ni ka ni piri'egrad," machane de weliy ngak e tin keyog Samuel ni murung'agen ni bayi pilung.

Saul nturguy ni nge mang pilung

¹⁷ Me yog Samuel ni nge mu'ulung e girdi' ngak SOMOL nga Mizpah;

¹⁸ me ga'ar ngorad, "SOMOL ni ir e Got nu Israel e be ga'ar, 'I Gag e gu fekmed nga wuru' yu Egypt, I Gag e gu chuwegmed u pa'rad nge urngin e pi nam ni ur gafgow niked gimed.

19 I Gag e Got romed, I Gag e en gu chuwegmed u fithik' gubin e gafgow nge tin nib mo'maw' nma yib ngomed, ma chiney e kam pi'ed keru'med ngog ma kamogmed ngog ni nggu pi' be' ngomed nge mang pilung romed. Ere kefel', mmu'ulunggad nga p'eowcheg, nra reb e ganong ma nge par nga bang, ma ba kean e girdi' me par nga bang.' ”

20 Ma aram me yog Samuel ni nge yib reb e ganong nga m'on nge mu' me yib reb, me mel'eg SOMOL e ganong rok Benjamin.

21 Me yog Samuel ni nge thay e pi tabinaw ko ganong rok Benjamin nga m'on min turguy girdi'en e tabinaw rok Matri u fithik'. Me yib e pumo'on ko tabinaw rok Matri nga m'on, min turguy Saul ni fak Kish u fithik'rad. Miyad chachangarnag, ma demo'

22 miyad fith ngak SOMOL ni lungurad, “Gur bay yugu be' nga bang ni aram e cha' ni ir?”

Me fulweg SOMOL ni ga'ar, “Ba'aram Saul ni be mith u fon e chugum.”

23 Aram miyad mil ngranod ra feked Saul i yib nga fithik' e girdi', ma fa'ani yib i sak'iy nga fithik'rad ma gonpan reb e de' nib n'uw ngak urngin e girdi'.

24 Me ga'ar Samuel ngak e girdi', “Ba'aray fare mo'on ni SOMOL e ke duwgiliy! Dariy be' u fithik'dad ni bod ir.”

Ma urngin e girdi' nra tolulgad ni be lungurad, “Nge n'uw nap'an ni par e en pilung!”

25 Me weliy Samuel ngak e girdi' mat'wun nge maruwel rok e pilung, me yoloy ngalan ba ke babyor, me yan i cha'riy nga bangi n'en nib

thothup. Ma aram me yog ngak e girdi' ni ngar sulod nga taferad.

²⁶ Ma ku er rogon Saul ni sul nga tafen nga Gibeah nike un boch e pumo'on ngak nib gel, ni Got e ke mithmitheg lanin'rad.

²⁷ Ma boch e girdi' ni dariy rograd ngabang e lungrad, "Ra di'in me yag rok e cha'ney ni nge ayuwegdad?" Dar pi'ed e tow'ath ngak Saul ya dubrad daken. Machane de yog Saul ban'en.

11

Saul ni gel ngak e pi Ammonite

¹ Gonap'an e reb e pul nga tomuren me girengiy Nahash nu Ammon e mael ko binaw nu Jabesh, ni bay ko nug nu Gilead. Me yib e salthaw rok i longobiy e re binaw nem, me ga'ar e pumo'on nu Jabesh ngak Nahash, "Ngam fal'eg ba tha' u thildad, me m'ag u wan'mad ni nge mang gur e mu gagiyeg nagmad."

² Me fulweg Nahash ni ga'ar, "Gu ra fal'eg e tha' u thildad ni fa'an yira rin' e ren'en ni ba'aray: Gu ra luf e ba' ni mat'aw i lan mit gubin e girdi', nggu darifannag urngin e girdi' nu Israel."

³ Pi'in pi'lal u Jabesh e lungurad ngak, "Mpi medlip i rran ngomad nggu l'uged e girdi' ngranod u ga'ngin yu Israel. Ma fa'anra dabi yib be' i ayuwegmad, ma gamad pi'mad nga pa'am."

⁴ Me taw fapi mol'og nga Gibeah ko gin be par Saul riy, ma nap'an nra weliyed e thin ni kanog ngorad ni ngrogged, me yor e girdi' nib gel.

⁵ Ma ka fini sul Saul u milay' ni yad e garbaw rok, me fith ni ga'ar, "Mang e ke buch? Mangfan

ni gubin e girdi' ni be yor?" Miyad weliy ngak e thin nike yib i yog e pi mol'og nu Jabesh.

⁶ Fa'ani rung'ag Saul e tin karognd me yib fare gelngin Got i ying ngak, me yib e damumuw ngak nib gel.

⁷ Me fek l'agruw i garbaw ni pumo'on nge th'eth'abrow ni nochiyang, me pi'ngak e pi mol'og ngar feked i yan u gubin yang u lan e nam nu Israel ni be lungurad, "En ndabi un ngak Saul nge Samuel ngranod ko mael e irera' e n'en ni yira rin' ko garbaw rok!"

Me rus piyu Israel ko n'en nrichey me rin' SO-MOL, miyad yib ni yad gubin nike ta'reban'rad.

⁸ Me kunuyrad Saul nga Bezek, ma 300,000 e yib u Israel ma 30,000 e yib u Judah.

⁹ Me lungurad ko pi mol'og nrabad u Jabesh, "Mognd ngak e tiromed e girdi' ni gabul ndawori misiw' e yira ayuwegrad." Ba gel e felfelan' ni tay piyu Jabesh nnap'an ni taw e re bugithin ney ngorad,

¹⁰ me lungurad ngak Nahash, "Gabul e bay gu pi'ed gamad nga pa'am, nge mang gur e mu guy e tin ni ngam rin' ngomad."

¹¹ Ma reb e rran riy ni kadbul me kuweg Saul e salthaw rok nge dalip raba', ma nap'an ni be puf e woch miyad og ngak e pi Ammonite ko gin ba'aram ni karbad ra pired ngay. Ma fa'ani misiw' ma kar li'ed yad. Ma tin ni magey e ra wearweargad, ra be' ma gin ni mil ngay.

¹² Me ga'ar e girdi' nu Israel ngak Samuel, "I mini' fapi girdi' ni lungurad e dabi mang Saul e pilung rodad? Mpi'rad nga pa'mad nggu li'ed yad!"

¹³ Machane me ga'ar Saul, "Dariy be' ni ngan thang e pogofan rok e daba', ya daba' e irera' e re rran ni ayuweg SOMOL yu Israel."

¹⁴ Me ga'ar Samuel ngorad, "Ngdarod nga Gilgal nga dogned bayay ni Saul e kemang pilung rodad nge nang e girdi'."

¹⁵ Ma aram miyad yan nga Gilgal ni yad gubin, mu rom ko fa gin'em nib thothup e rogned riy ni Saul e kemang pilung. Miyad pi' e pi maligach nma gapaseg thilin Got nge girdi', me madnomnag Saul nge urngin e girdi' nu Israel e re bugithin nem.

12

Thin ni yog Samuel ni aram e fangich rok

¹ Me ga'ar Samuel ngak e girdi' nu Israel, "Kug rin' e tin mogned ngog ni nggu rin'. Kug pi' ba pilung ngomed ni ngi i gagiyege nagmed.

² Ere chiney e bay romed ni bay i pow'iyemed. Mi gag e kug pilibthir ma ke manna' chugeg, ma fa gal pumo'on ni fakag e yow bay romed. Ug par ni gag e gu be yog e thin rodad ni ku gub pagel ke mada' ko chiney.

³ Ere gub aray. Fa'anra kug ngongliy ban'en nib kireb, me ere mogned e chiney u p'eowchen SOMOL nge fare pilung ni ir e ke duwgiliy. Mogned, kug fek e garbaw ara dongki rok be'? Ka'a gu bannag be' ara kug gafgownag be'? Ka'a gu fek puluwon e sasaliyab? Fa'anra kug rin' reb e pin'ey ma nggu pi' puluwon e tin kug fek."

⁴ Me fulweg e girdi' ni lungurad, "Dawor mu ban nagmad ara mu gafgow nagmad; ma dariy ban'en ni kamfek rok be'."

⁵ Me ga'ar Samuel, "I SOMOL nge fare pilung ni ir e ke turguy e yow e kar mangew mich romed e daba' ni kamognd ndariy ban'en ni kug bucheg."

Miyad fulweg ni lungurad, "I SOMOL e ir e mich rodad."

⁶ Me ul ul Samuel ngay nge ga'ar, "I SOMOL e ir e turguy Moses nge Aron, me ir e fek pi chitamangimed nga wuru' yu Egypt.

⁷ Yugu mpired ni gimed ba sak'iy u luwmed, nggu togopluw ngomed u p'eowchen SOMOL, ya nggu puguran ngomed urngin e pi maang'ang nike rin' SOMOL ni nge ayuweg e pogofan romed nge pi chitamangimed kakrom.

⁸ Fa'ani yan Jakob nge girdi' ko tabinaw rok nga Egypt me cheal piyu Egypt ngar gafgow niked yad, me pag e pi chitamangimed lamrad ngalang ngar ninged e ayuw ngak SOMOL, me pi' Moses nge Aron ngorad, ni yow e ra pow'iyew yad nga wuru' yu Egypt marbad ra pired ngalan e re nam ney.

⁹ Machane miyad pag talin SOMOL ni Got rorad, aram me pag e pi Filistine nge pilung nu Moab nge Sisera ni pilungen e salthaw ko binaw nu Hazor, ngar maelgad ngak e pi chitamangimed kakrom ngan kolrad.

¹⁰ Ma aram miyad ning e ayuw ngalang ngak SOMOL ni be lungurad, 'Kug denengad, ya kug pi'ed keru'mad ngom, i gur SOMOL, ma gamad be meybil ngak e liyos ni ya'an Baal nge Astarte. Mu chuwegmad u pa' e pi to'ogor romad, ma gamad par ni gur e bay ug liyorgad ngom!

¹¹ Me pi' SOMOL Jerubbaal, nge Barak, nge Jefthah, nge gag Samuel nggu chuweged gimed u

pa' e pi to'ogor romed, mi gimed par ndakuriy e riya' u puluwmed.

¹² Ma nap'an ni mu guyed ni be yan Nahash ni Pilung nu Ammon ni nge mael ngomed, mi gimed pi' keru'med ngak SOMOL ni ir e pilung romed me lungumed ngog, 'Gamad ba'adag ba pilung ni nge gagiyeg nagmad.'

¹³ "Ere ba'aray fare pilung ni gimed e mogned ni nge yib ngomed; gimed e mu ninged, ere chiney e ke pi' SOMOL ngomed.

¹⁴ Ra um pired ni bfel' rogomed ni fa'anra i par ni SOMOL ni Got romed e ir e bm'on u wan'med, ma gimed be pigpig rok, mi gimed be motoyil ngak, ma gimed be fol rok, mi gimed par nge pilung romed ni gimed be folwok rok.

¹⁵ Machane fa'anra dab mu telmed ngak SOMOL mi gimed par ndab mu folgad ko tin keyog, mra togopluw ngomed nge pilung romed.

¹⁶ Ere mpired u luwmed ni gimed ba sak'iy mi gimed guy e maang'ang ni nge ngongliy SOMOL.

¹⁷ Chiney e ngal'an e yal', aray rogon fa dangay? Nggu meybil, ma aram e nge pi' SOMOL e dirra' nge n'uw. Ma nap'an nra yodorom, ma aram e ngam nanged ni kam ngongliyed reb e denen nrib gel e kireb riy nib togopluw ngak SOMOL ko fa ngiyal'nem ni mogned ngak ni nge pi' ba pilung ngomed."

¹⁸ Me meybil Samuel, ma karofen nem me pi' SOMOL e dirra' nge n'uw nge yib. Ma gubin e girdi' nra tamdaggad ngak SOMOL nge Samuel,

¹⁹ me lungurad ngak Samuel, "Siro' ngom, mu meybil ngak SOMOL ni Got rom ni fan ngomad, nge dab gu m'ad. Ya re kireb ney ni kug ninged reb

e pilung ni nge yag ngomad e kug puthuyed ko tin kabay e denen romad.”

²⁰ Me fulweg Samuel ni ga’ar, “Dab mu rusgad. Yugu er rogon gelngin e kireb ni kam ngongliyed, ma dab mu pi’ed keru’med ngak SOMOL, ya ngu’um rin’ed e tin nib magan’ ngay u polo’ i lanin’med.

²¹ Dab um leked e pi got ni go’ bogi ban’en; ya dabiyag ni ngar ayuweged gimed fa ra ayweged e pogofan romed, ni bochane gathiyad e bin rriyul’ e got.

²² SOMOL e ke micheg ndabi n’agmed, ya ke duwgilyi u wan’ ni ngam manged girdi’en.

²³ Me gag e ri dab gu tal i pi’ e meybil romed, ya ra dab gu pi’ e meybil romed ma aram e kug denen nib togoplw ngak. Mu gu par ngu’ug fil ngomed e tin bfel’ nge tin nib mat’aw ni ir e ngu’um rin’ed.

²⁴ Um pired ni bay madgun SOMOL u wun’med mu um rin’ed e tin ba m’agan’ ngay u polo’ i lanin’med ngu fithik’ e yul’yul’. Um leam niked fapi maang’ang nike rin’ ni fan ngomed.

²⁵ Machane fa’anra um pired niki gimed be denen i yan, ma bay nthirifmed u but’ nge pilung romed.”

13

Mael ni yan ngak e pi Filistine

¹ Ka ba pagel* Saul me mang pilung nu Israel, me gagiyeagnag yu Israel ni l’agruw e duw.

² me mel’eg 3,000 e pumo’on nu Israel, me tay 2,000 rok u Mikmash ngu bang i n’en ni go’ burey

* **13:1** Ka ba pagel: *Re yil’ I thin ney ko thin ni Hewrew e ba mo’maw’ fan irera’ reb i fan.*

u lan yu Bethel, me pi 1,000 nge un ngak Jonathan nib pagel ni fak nga Gibeah, u lan e nug ko ganong rok Benjamin. Tin ni magach e pumo'on e l'ograd Saul ngar sulod nga tabnaw.

³ Me li' Jonathan pilungen e salthaw rok e pi Filistine u lan yu Geba, me rung'ag e pi Filistine murung'agen. Me pi' Saul e pi mol'og ni ngan thoy e yabul u lan e re nam nem ni ga'ngin, ni aram e yi be pining e pi Hebrew ni ngan mael.

⁴ Me rung'ag piyu Israel ni yad gubin nike li' Saul pilungen e salthaw rok e pi Filistine, ma aram fan ni kari dabuy e pi Filistine daken piyu Israel. Me mu'ulung piyu Israel ngak Saul u Gilgal.

⁵ Me mu'ulung e pi Filistine ni ngar chamgad ngak piyu Israel; ma 30,000 e *chariot* ni fan ko mael ni bay rorad, ma 6,000 girdi'en e yan u os, nge salthaw ni pire' ni bod urngin e yan' ni bay u dap'el'ay. Miyad yan nga Mikmash ni bay ko ngek u Bethaven, mranod ra pired ngaram.

⁶ Piyu Israel e ncham ngorad nib elmerin, ngar pired ni kar magawon gad. Boch i yad e ur mith-gad u lan e pi yiy nge low, ngu fon e war i yan, ngu thilthilin e yungi war ngu lan e pi luwed;

⁷ ma boch i yad e ra th'abed e lul' ni Jordan ngranod ngalan e nug nu Gad ngu Gilead.

Ma kabay Saul u Gilgal, ma girdi' ni yad bay rok e yad be t'on ko marus.

⁸ Ma medlip e rran ni sonnag Saul Samuel, ni bod rogon ni yog Samuel, machane de yib Samuel nga Gilgal. Me tabab e girdi' ko yan ni aram e yad be pag Saul,

⁹ me ga'ar Saul ngorad, "Mfeked fapi gamanman i yib ngog nggu urfiy nggu pi' ni maligach, nge

pi maligach ni yima pi' ni nge gapas thilin Got nge girdi'." Me urfiy fapi gamanman nge pi' ni maligach,

¹⁰ ma nap'an ni ka fini mu', me taw Samuel. Me yan Saul nga wean ni nge mada'nag,

¹¹ Me ga'ar Samuel, "Mang e kam rin'?"

Me fulweg Saul ni ga'ar, "Kug guy e girdi' ni yad be yan ni aram e kar paged gag, ma dawor mub ni bod ni mog ni ga ra rin', ma ke mu'ulung e pi Filistine nga Mikmash.

¹² Mu gu leamnag ni pi Filistine e ngar chamgad ngog u roy u Gilgal, ma dawor gguy rogon ni nggu fel' u wan' SOMOL. Mu gu leamnag nthingar gu pi' e gamanman ni maligach."

¹³ Me fulweg Samuel ni ga'ar, "Ri gab balyang ko binir e pa' ni kam rin'. Da mfol ko tin keyog SOMOL ni Got rom ngom ni ngam rin'. Fa'an mang e mfol, ma ke tem nge pi'in owchem ngu'um gagiyeg nigned piyu Israel ndariy n'umngin nap'an.

¹⁴ Ma chiney e aram e bayi tal e gagiyeg ni ga be tay. I SOMOL e bay fek be' ni ba'adag nge tay ni ir e nge mang pilung rok e girdi' rok, ni bochan e dakum fol rok SOMOL."

¹⁵ Me chuw Samuel u Gilgal nge yan. Me un e tin ke magey e girdi' ngak Saul, ni aram e nge yan ni nge yan i chag ngak e pi salthaw rok. Miyad yan u Gilgal nga Gibeah ni bay u lan e nug rok Benjamin. Me yan Saul i guy e pi salthaw rok, ni gonap'an e 600 e pumo'on.

¹⁶ Me par Saul nge Jonathan ni fak nge salthaw rorow u lan yu Geba, ni bay u lan e nug rok Benjamin; ma pi Filistine e karbad ra pired nga Mikmash.

17 Pi salthaw nu Filistia e ra chuwgad ko gin yad be par riy ngranod ko mael ni yad dalip ulung: reb e ulung e sor nga Ofra, ni bay u lan e nug nu Shual,

18 ma reb e ulung e sor nga Beth Horon, ma reb e ulung e sor ko fare mathil ni bay nga talang ni yira par riy min guy daken fachi loway nu Zeboim miyad yan riy i yan nga ted.

19 Ma dariy be' u Israel ni be pirdi'iy e wasey nge yib ban'en riy, ya ke duwgiliy e pi Filistine ni nge dabi ngongliy piyu Israel e saydon nge sarey.

20 Ere piyu Israel e thingar ranod ngak piyu Filistia ngar uthumed talin e maruwel rorad nma girengiy e garbaw nge gi' e but', nge kuwa, nge tow, nge kama.

21 Ma puluwon ni yad ma pi' e ta'reb e salpiy nib achig ni wasey, ni puluwon e tow ni ngan uthum nge fare n'en nma fek e girdi' ni be yannag e garbaw, ma l'agruw e pi salpiy nem ni wasey e yima pi' nga puluwon e n'en ni yima gi' e but' ngay ara kuwa ni ngan uthum.

22 Aram fan ni rofen ni ba'aram nni mael e dariy reb e salthaw nu Israel ni bay e saydon rok ara sarey, ma kemus ni Saul nge Jonathan e bay rorow.

23 Pi Filistine e ra l'oged baraba' i salthaw ni ngar matanagiyed e kanawo' u Mikmash.

14

Jonathan ni tanomnag ban'en ni dariy e sul riy nga tomur

1 Me reb e rran me ga'ar Jonathan ngak be' nib pagel ni ir e be fek talin e cham rok Jonathan, "Nga darow ko gin ke yan i par e salthaw rok e pi

Filistine ngay.” Machane de yog Jonathan ngak e chitamngin.

² Ma ke yan i par Saul nga tan ba ke gek'iy ni *pomegranate* u Migron, nde mal'af u Gibeah; ma gonap'an e 600 e pumo'on ni bay rok.

³ Ma Ahijah nib mo'on ni fak Ahitub, nib mo'on ni walagen Ikabod, me Ahitub e be' nib mo'on ni fak Finehas, nib mo'on ni fak Eli, ni i mang prist rok SOMOL u Shiloh, e ke yon' fare *efod* nga daken. Ma de nang fapi pumo'on nike yan Jonathan.

⁴ Mre kanawo' ni ba'aram ni nge yan Jonathan i th'ab nge yan ko gin be par e pi Filistine riy e bay l'agruw i war ni gang' riy nib madodongol, nra reb ma bay nga baraba' e re kanawo' nem, fithingan reb e Bozez ma reb e Seneh.

⁵ Reb e bay nga ba' ni lel'och ko re kanawo' nem, ni ba sap nga Mikmash, ma reb e bay nga ba' ni yimuch, ni ba sap nga Geba.

⁶ Me ga'ar Jonathan ngak fare pagel, “Ngad th'abew e kanawo' nga baraba' ngdarow ko gin be par e pi Filistine riy, ni bogi ni' ndar nanged Got. Sana ra ayuwegdow SOMOL; fa'anra rin', ma rib muduwgil nra gagiyeagnag ngad gelgow, ndariy fan ni ara' rogon nri gadow l'agruw.”

⁷ Me fulweg fare pagel ni ga'ar, “Tin ga ba'adag e ngam rin', ya gu bay u ba' rom.”

⁸ Me ga'ar Jonathan, “Kefel', ngdarow ngad th'abew e kanawo' nge guy dow e pi Filistine.

⁹ Ma fa'an yad ra yog ngodow ni ngad son nigew yad ngarbad ngodow, ma gadow son ko gin gadow bay riy.

¹⁰ Machane fa'an yad ra yog ni nga darow ngo-rad, ma gadow yan ngorad, ya aram e pow riy

nike m'ayi gagiyegnag rok SOMOL ni ngad gelgow ngorad.”

¹¹ Ere miyow pag e pi Filistine ngar guyed yow, me ga'ar fapi Filistine, “Mu sappgad! Ba'aram e Hebrew ni karbad nga wuru' e low ni ur mithgad u lan!”

¹² Me tolul e pi salthaw ko Filistine ngak Jonathan nge fare pagel ni lungurad ngorow, “Mirew ngaray nga talang! Ya bay ban'en ni nggogned ngomew!”

Me ga'ar Jonathan ngak fare pagel, “Mu lekeg. I SOMOL e ke gagiyegnag ni nge gel piyu Israel ngorad.”

¹³ Me yan Jonathan nga talang ni be gararaw, ma be lay fare pagel u tomur rok. Me og Jonathan ngak fapi Filistine nge li'rad, me yib fare pagel ngari thang e fan rorad.

¹⁴ Som'on nra chamgad e li' Jonathan nge fare pagel gonap'an rliw' e girdi' u bangi n'en ni gonap'an e baley e *acre* ga'ngin yang.

¹⁵ Ma urngin e pi Filistine ni yad bay u rom ni yib e marus ngorad; ma pi'in yad ma yan nga mit e mael nge pi salthaw ni yad bay ko gin be par e pi salthaw riy e ur t'on gad ko marus; me yib e durru', mri gel boch e marus rorad.

Pi Filistine nra waergad

¹⁶ Pi salthaw rok Saul ni be matanag u Gibeah u lan e nug rok Benjamin e ra guyed ni be mil e pi Filistine ni kar balyanggad.

¹⁷ Me ga'ar Saul ngak e salthaw rok, “Mu theeged e salthaw ngam guyed e en nde moy.”

Miyad rin' ma aram miyad pir'eg ni Jonathan nge fare pagel nma fek talin e cham rok e dar moyew.

¹⁸ Me ga'ar Saul ngak Ahijah ni prist, "Mfek fare Kahol ko M'ag rok Got i yib ngaray." (Re ngiyal' i n'em e yima fek nge m'on mi i lay piyu Israel u tomur.)

¹⁹ Nap'an ni be welthin Saul ngak fare prist, mi i gel e balyangan' nge wagagey ni be tay e salthaw ko Filistine ko gin ni ba'aram ni karbad ra pired ngay; ma aram me ga'ar Saul ngak, "Dakriy nap'an riy ni ngan fith lanyan' SOMOL!"

²⁰ Ma aram miyad yan e tirok e salthaw ni ngar chamgad e pi Filistine, ma ke balyang e pi Filistine yad be li'ed yad.

²¹ Ma pi Hebrew ni urmed u ba' rok e pi Filistine nra uned ngorad ngranod ra pired ko gin ni yan i par e pi salthaw ko Filistine ngay, e ra chuwgad u ba' rok e pi Filistine ngarbad ra uned nga ba' rok Saul nge Jonathan.

²² Piyu Israel ni ur mithgad u fithik' e burey u Efraim e rrung'aged ni be mil e pi Filistine; ma aram miyad yib ra uned ko ba' rok Saul nge Jonathan ngar chamgad ngak e pi Filistine.

²³ Me ayuweg SOMOL piyu Israel e rofen nem, min cham ngan pag yu Bethaven.

Tomuren e mael

²⁴ Rofen nem e ke yim' piyu Israel ko bilig, ya ke micheg Saul bbugithin u p'eowchen SOMOL nike ga'ar, "Ra buch wa'athan e cha' nra kay ban'en e daba' u m'on ndawor gu falbayen e pi to'ogor rog." Ere dariy be' ni kay ban'en ko binem e rran ni polo'.

²⁵ Yad gubin nrabad nga fithik' bangi garger, miyad pir'eg e *honey* u ga'ngin yang e re gi garger nem.

²⁶ Re gi garger nem e ba sug ko *honey* nib athib, machane dariy be' ni kay buchu'uw, ya yad gubin ni kar rusgad ko buch wa'athan ni yog Saul nra yib ngorad.

²⁷ Machane de nang Jonathan e re thin nem nike yog e chitamngin ko girdi'; aram me yan i rugoy ba ley i gek'iy ni be fek nga fithik', nge kay boch. Ka chingiyal' nem me yib gelngin.

²⁸ Me ga'ar reb fapi salthaw ngak, "Gubin e girdi' nike m'ay gelngirad ni bilig, ma kug magaergad ko tin keyog e chitamam nike ga'ar, 'En nra kay e ggan e daba' e nge buch wa'athan.'

²⁹ Me fulweg Jonathan ni ga'ar, "Rib kireb e n'en nike rin' e chitamag ngak e girdi' rodad! A mu guy nga rogon nike yib gelngig ni bochan e kug way boch e *honey*!

³⁰ Fapi ggan ni fek e tirodad e girdi' rok e pi to'ogor rodad ko fa ngiyal'nem ni da gelgad ngo-rad ko mael, e fa'an mang e kay e tirodad e girdi' e daba', ma ke yib gelngirad; ma kab pire' boch e pi Filistine ni kar li'ed e daba'!"

³¹ Rofen nem e gel piyu Israel ngak e pi Filistine u Mikmash ngar mada'gad nga Aijalon. Ma dakuriy gelngin piyu Israel ni bochan e bilig,

³² ma aram miyad mil i yan ko pin'en ni kar feked rok e pi to'ogor; miyad fek e saf, nge garbaw ni pumo'on, nge pifak e garbaw ngar li'ed u luwrad, miyad kay e ufin riy ni kabay e racha' u fithik'.

³³ Minog ngak Saul ni lunguy, “Mu sap, girdi’ rodad e kar denengad nib togopluw ngak SOMOL, ya yad be longuy e ufin ni kabay e racha’ u fithik’.”

Me non Saul ni ba ga’ laman, “Gimed bogi ni’ nda mu yul’yul’gad! Mu lulubiyed ba malang ni ba ga’ i yib ngaray.”

³⁴ Me ga’ar, “Marod nga fithik’ e girdi’ nga mogned ngorad ni yad gubin ni ngar feked e garbaw ni pumo’on nge saf rorad i yib e ngaray ngar li’ed miyad kay u roy, me dab ku ra denengad nib togopluw ngak SOMOL ko ufin ni yad be kay ni kabay e racha’ u fithik’.” Ma aram e yad gubin nra feked e garbaw rorad i yib e re nep’ i n’em ngar li’ed u rom.

³⁵ Me toy Saul ba altar ngak SOMOL, ni aram e bin som’on ni toy.

³⁶ Me ga’ar Saul ngak e salthaw rok, “Ngdarod nga p’ening ngad oggad ngak e pi Filistine u fithik’ e lumor, ngad feked e tin ni bay rorad nge mada’ ko ngiyal’ ni be puf e woch, ma gadad li’rad ni yad gubin ngarm’ad.”

Miyad fulweg ngak ni lungurad, “Mu rin’ e tin ga be finey ni ir e bfel’.” Machane me ga’ar fare prist, “Som’on e ngad fithed lanyan’ Got.”

³⁷ Me fith Saul Got ni ga’ar, “Ra gu og ngak e pi Filistine ma bfel’? Ga ra ayuwegmad nggu gelgad?” Machane de fulweg Got e tin be fith e rofen nem.

³⁸ Me ga’ar Saul ngak e pi’in yad be yog e thin rok e pi girdi’ nem, “Mired e ngaray ngam gayed ko mang denen e ka ni ngongliy e daba’.

³⁹ Ya kug micheg nga fithingan SOMOL ni be par nib fos, ni ir e ma ayuweg piyu Israel, ni mus ngak

Jonathan ni fakag, ni fa'anra ir e ke ngongliy e denen ma ngan thang e pogofan rok." Machane dariy be' ni fulweg.

⁴⁰ Me ga'ar Saul ngorad, "Mu sak'iygad ni gimed gubin, ma gamow sak'iy Jonathan u roy."

Miyad fulweg ngak ni lungurad, "Mu rin' e tin ga be finey ni ir e bfel'."

⁴¹ Me ga'ar Saul ngak SOMOL ni Got rok piyu Israel, "SOMOL, mangfan ndawor mpi' e fulweg ko tin kug fith ngom e daba'? SOMOL ni Got nu Israel, mpi' e fulweg ko tin kug fith ngom ni ngam dag ko fa gali malang. Fa'anra bagamow Jonathan e ke denen, ma ga pi' e fulweg riy ko bin Urim; machane fa'anra girdi' rom nu Israel, ma ga pi' e fulweg riy ko fa binem ni Thummim."* Me yib i m'ug e fulweg riy ni Jonathan nge Saul; ma girdi' e dariy ban'en ni kar buched.

⁴² Me ga'ar Saul, "Mu turguyed ko gag ara Jonathan ni fakag." Me yib i m'ug e fulweg riy ni Jonathan e ke buched ban'en.

⁴³ Me fith Saul ngak Jonathan ni ga'ar, "Be mang e kam ngongliy?"

Me fulweg Jonathan ni ga'ar, "Kug way buchu'uw i *honey*. Are gub aray, kefel' nggum'."

⁴⁴ Me ga'ar Saul ngak, "Fa'anra dab ni li'em nga mum' mi Got e nge li'eg nggum'."

⁴⁵ Machane me ga'ar fapi girdi' ngak Saul, "Mog, i Jonathan nike ayuweg piyu Israel kar gelgad ko re mael ney e ngan li' ngem'? Dangay! Kug

* **14:41 URIM . . . THUMMIM:** L'agruw i malang nma guy e prist riy e tin ba'adag Got ni ngan rin'; da nnang ko uw rogon ni ur marwelgad ngay.

micheged nga fithingan SOMOL ni be par nib fos ni mus nga ta'ab gaf i piyan lolugen ma dabi mul. Ya n'en ni rin' e daba' e Got e ayuweg nge rin'." Aram rogon ni ayuweg e girdi' Jonathan nge dakun thang e fan rok.

⁴⁶ Ma aram ma daki lol'oeg Saul e pi Filistine, miyad sul ko gin ntaferad.

Tabinaw rok Saul nge gagiyeg ni i tay Saul

⁴⁷ Tomuren ni mang Saul pilung nu Israel me mael ngak urngin e pi to'ogor rok ni bay u gubin yang, ni aram e girdi' ko Moab, ngu Ammon, ngu Edom, nge fapi pilung nu Zobah, nge pi Filistine. Gubin yang ni i yan ngay ko mael ma i gel.

⁴⁸ I cham nib cheag ko cham ni mus ngak e girdi' ni Amalek niki gel ngorad. Gubin e cham ni un fek i yib ngak piyu Israel mi i ayuwegrad riy.

⁴⁹ Ma pi pumo'on ni fak Saul e Jonathan, nge Ishvi, nge Malkishua. Ma bin ilal i fak ni bpin e Merab fithingan, ma bin bitir e Mikal.

⁵⁰ Mi Ahinoam e le'engin, ni Ahimaaz e chitamngin; ma en ni ga' ko salthaw rok e Abner, ni fak be' nib pumo'on ni walagen e chitamngin ni Ner fithingan.

⁵¹ Mi Kish ni chitamngin Saul nge Ner ni chitamngin Abner e Abiel e chitamangirow.

⁵² N'umngin nap'an e yafos rok Saul e i par ni be mael ngak e pi Filistine nib elmerin. Yugu ra pir'eg be' nib mo'on nib gel ma ba falu' me fek nge mang reb e salthaw rok.

15

Mael ni yan ko pi Amalekite

¹ Me ga'ar Samuel ngak Saul, "I gag e en ke pi'eg SOMOL ni nggu gapgepnag lolugem ngam par ni kam mang pilung rok piyu Israel ni girdi' rok. Ere mu telim ko thin nike yog SOMOL ni Gubin ma Rayag Rok.

² Bayi gechignag e girdi' nu Amalek ni bochan e ra togoplungad ngak piyu Israel ko fa ngiyal'nem ni chuw piyu Israel u Egypt.

³ Mman ngam og ngak e pi Amalek, ngam kireb-nag urngin ban'en ni bay rorad. Dariy ta' ban'en ni ngam pag; mu thang e pogofan rok urngin e pumo'on, nge ppin, nge bitir, nge bitir ni kab ran, nge garbaw, nge saf, nge kamel, nge dongki."

⁴ Me ulunguy Saul e yu raba' i salthaw rok nga Telem nge theegrad: ma 200,000 e salthaw nu Israel ma 10,000 u Judah.

⁵ Ma aram miyad yan e salthaw rok ko fare binaw nu Amalek ngranod ra mithgad ngalan ba lul' nike m'ay e ran riy ni ngar oggad ko pi Amalek.

⁶ Me pi' e thin nge yan ko pi Kenite ni ga'ar, "Mu chuwgad rok e pi Amalek nir nge dab mu'ned ngorad ko yam'. Ya um golgad ngak piyu Israel ko fa ngiyal'nem nra chuwgad u Egypt." Ma aram me chuw e pi Kenite u fithik' e pi Amalek.

⁷ Me gel Saul ngak e pi Amalek, ni cham u Havilah nge mada' nga Shur, ni bay ko ngek u Egypt;

⁸ me fek Agag ni Pilung ko pi Amalek nde li' ngem', me li' urngin e girdi'.

⁹ Ma de thang Saul nge salthaw rok e fan rok Agag, ma dar li'ed e tin th'abi fel' e saf, nge garbaw, nge tin th'abi fel' u pifak e garbaw, nge pifak e saf,

nge tin ni bfel' ban'en; machane ra kireb niked urngin e tin gathi rib fel' nge tin ndariy fan.

SOMOL ni tharbeg Saul ko pilung

¹⁰ Me ga'ar SOMOL ngak Samuel,

¹¹ “Kug kolngan'ug ni gu turguy Saul ni nge mang pilung; ya ke pi' keru' ngog daki fol ko tin gog ngak ni nge rin'.” Me par Samuel ni kari kireban' ma ke damumuw, me par e re nep' i n'em ni polo' ni be wenig ngak SOMOL.

¹² Ma reb e rran riy nri kakadbul me yan ni be changarnag Saul. Me rung'ag nike yan Saul ko fare binaw nu Karmel, ma ke ubung e malang u rom ni ban'en ni nge guy e girdi' miyad leamnag Saul, ke mu' ma ke yan nga Gilgal.

¹³ Me yan Samuel ngak Saul, me ga'ar Saul ngak, “Samuel, i SOMOL e ngi i tow'ath nagem! Kug fol ko tin ni yog ngog ni nggu rin'.”

¹⁴ Me fith Samuel ngak ni ga'ar, “Ere mangfan ni gu be rung'ag laman e garbaw ni be tolul nge laman e saf ni be non?”

¹⁵ Me fulweg Saul ni ga'ar, “Salthaw rog e kar feked rok e pi Amalek. Kar ted e tin th'abi fel' e saf nge garbaw ni ngar pi'ed ni maligach ngak SOMOL ni Got rom, ma tin ke magey e go' kug li'ed.”

¹⁶ Me ga'ar Samuel, “Mu tal, nggu weliy ngom e tin keyog SOMOL ngog fowngan.”

Me ga'ar Saul, “Mu weliy ngog.”

¹⁷ Me fulweg Samuel ngak ni ga'ar, “Yugu er rogon ni ga be leamnag ndariy rogom, ya gur e pilung ko pi ganong nu Israel. I SOMOL e ke gagep nagem ni gur e pilung nu Israel,

¹⁸ me pi'em ni ngam man mu thang owchen e pi Amalek ni bogi girdi' ni kireb. I yog ngom ni ngam cham nge mada' ko ngiyal' ni kam thang owcherad ni yad gubin.

¹⁹ Ere mangfan nda mu fol ko tin ni yog? Mangfan ni mu gur nigem ko tin bay rorad ngam rin' e tin nde m'agan' SOMOL ngay?"

²⁰ Me ga'ar Saul, "Kug fol ko tin ni yog SOMOL ngog. Gu wan nrogon ni yog ngog, kug kol Agag ni Pilung kug fek i yib, ma kug li' urngin e pi Amalek karm'ad.

²¹ Machane salthaw rog e dar li'ed e tin th'abi fel' e saf nge garbaw nra koled; kemus ni kar feked ngaray nga Gilgal ni ngan pi' ni maligach ngak SOMOL ni Got rom."

²² Me ga'ar Samuel, "Mang e ba'adag SOMOL? Fol fa tin ni ngan pi' ngak ara maligach? Kabfel' ni ngan fol rok ko bin ni nga ni pi' e bin th'abi fel' e saf ngak ni maligach.

²³ Togopluw ni ngan tay ngak e ta'reb feni kireb nge pig, ma ufanthin nge tolngan' e ba denen ni ta'reb rogon ko meybil ni yima tay ko liyos nma meybil boch e girdi' ngay. Bochan e kam pi'ed keru'med ko tin ni yog SOMOL ngom ni ngam rin', ma aram e ku er rogon ir nike n'igem ni aram e dab kum pilung."

²⁴ Me ga'ar Saul, "Kug denen, ya da gu fol ko tin keyog SOMOL ngog nge tin mog ngog ni nggu rin'. Gu tamdag ngak e pi salthaw rog mu gu rin' e tin nib magan'rad ngay.

²⁵ Machane wenig ngom, mu n'ag fan e denen rog ma gu'un ngog ngad sulow, nge yag ni gu liyor ngak SOMOL."

26 Me fulweg Samuel ni ga'ar, "Dab gu'un ngom ngdarow ya kam n'ag e tin ni yog SOMOL ngom ni ngam rin', ma ke n'igem ni aram e dab kum mmang pilung nu Israel."

27 Me cheal Samuel ni nge yan, me thiy Saul pa' ko mad rok, me mogchoth.

28 Me ga'ar Samuel ngak, "ISOMOL e ke gochthiy ke fek e gagiyeg nu Israel u pa'am e daba' ke pi' ngak yugu be' ni kabfel' ngom.

29 Got rok piyu Israel ni ir e th'abi tolang e der ma lifith l'ugun ara thiliyeg laniyan'. Gathi ir ba girdi', ma der ma thiliyeg laniyan'."

30 Me ga'ar Saul, "Kug denen, machane mu tay fag u p'eowchen e pi'in yad ma yog e thin rok e girdi' nu Israel ngu p'eowchen urngin piyu Israel. Mu un ngog ngad sulow nge yag ni gu liyor mu gu meybil ngak SOMOL ni Got rom."

31 Ma aram me un Samuel ngak ngar sulow, me liyor Saul ngak SOMOL.

32 Me ga'ar Samuel, "Mfek Agag ni Pilung i yib ngog." Me yib Agag ngak ni be t'on ko marus, ni be ga'ar u wan', "Ra chugur e yam' ma rib gel e kireban' nma yib!"

33 Me ga'ar Samuel, "Rogon nike gagiyegnag e saydon rom bo'or e matin karanod ra pired ndakuriy pifakrad, e aram rogon e en ni chitinam e chiney ni nge par ndakuriy fak." Me th'eth'ab Agag ni nochiyang u m'on ko altar nu Gilgal.

34 Me yan Samuel nga Ramah, me yan Saul ni Pilung nga tafen nga Gibeah.

35 Ma daki mada'nag Samuel Saul ni Pilung u n'umngin nap'an e yafos rok; machane me par

Samuel ni kari kireban' ngak Saul. Ma SOMOL e kalngan' ya ir e turguy Saul ni nge mang pilung nu Israel.

16

David nni gagepnag ni nge mang pilung

¹ Me ga'ar SOMOL ngak Samuel, "Uw n'umngin nap'an ni ngam par ni be kireban'um ngak Saul? Kug chuweg ko pilung ndab kimang pilung nu Israel. Mfek boch e gapgep ko *olive*, ya nggu l'ugem ngam man nga Bethlehem ngak be' nib mo'on ni Jesse fithingan, ya kug turguy reb e pagel ni fak ni ir e nge mang pilung."

² Me fith Samuel ni ga'ar, "Uw rogon ni nggu rin' e binir? Ya ra rung'ag Saul me thang e fan rog."

Me fulweg SOMOL ni ga'ar, "Mfek ba pifak e garbaw nge un ngom ma gog ni ka mub ni ngam pi' ba maligach ngak SOMOL.

³ Ma ga pi' e thin nge yan ngak Jesse ni nge yib ko re maligach nem ni ngam pi', ma bay gog ngom e n'en ni ngam rin'. Ma ga liyef e gapgep nga lolugen e en ni bay gog ngom ni ir e nge mang pilung."

⁴ Me rin' Samuel e tin keyog SOMOL ngak ni nge rin' me yan nga Bethlehem, me yib e pi'in yad ma yog e thin ko fare binaw ni yad be t'on ko marus, miyad fith ngak ni lungurad, "Re wub ney ni ka mu tay, gapas e ka mubnag?"

⁵ Me fulweg ni ga'ar, "Er rogon. Ku gub ni nggu pi' ba maligach ngak SOMOL. Mmachalbog niked gimed mi gimed un ngog ngdarod." Ma ku er rogon Jesse nge fapi pumo'on ni pifak ni yog ngorad ni ngar machalbog niked yad, miyad yib ko maligach ni nge pi'.

⁶ Fa'anra tawgad, me guy Samuel Eliab ni ba pagel ni fak Jesse me ga'ar u wan', "Re mo'on ney nib sak'iy u roy u p'eowchen SOMOL e mmudugil ni irera' e cha' nike duwgiliy."

⁷ Machane me ga'ar SOMOL ngak, "Dabi mit owchem nga n'umngin nge feni pichoay. Gathi ir e cha' ni kug mel'eg, gag e dagur ma turguy ban'en nrogon nma turguy e girdi' ban'en. Girdi' e yad ma guy be' u wuru' i downgin, mi Gag e gu ma changar ko gum'ircha'."

⁸ Me pining Jesse Abinadab nib mo'on ni fak nge yib ngak Samuel. Machane me ga'ar Samuel, "Dangay, ku gathi er e cha' nike turguy SOMOL."

⁹ Ma aram me fek Jesse Shammah i yib. Me ga'ar Samuel, "Dangay, ku gathi er e cha' nike turguy SOMOL."

¹⁰ Irera' kanawo'en ni fek Jesse fa medlip i pumo'on ni fak i yib ngak Samuel. Me ga'ar Samuel ngak, "Danga', SOMOL e dariy bagayad e pi cha'ney nike turguy."

¹¹ Me fith Samuel ngak ni ga'ar, "Kabay boch e pumo'on ni fakam ngabang fa dakuriy?"

Me fulweg Jesse ngak ni ga'ar, "Kabay e bin th'abi bitir, machane bay u bang ni be gafaliy e saf."

Me ga'ar Samuel, "Mpi' e thin nge yan ngak nge yib ngaray. Ya fin ra taw ma gadad pi' e maligach."

¹² Me pi' Jesse e thin nge yan ngak. Ir ba pagel nib picho'ay ma ba fel'fel' rogon, ma bfel' e tir u marwan. Me ga'ar SOMOL ngak Samuel, "Ireyer fa'anem, mu gagepnag!"

¹³ Me fek Samuel fare gagep ni *olive* nge gagepnag David u p'eowchen fapi pumo'on ni

walagen. Me yib fare gelngin SOMOL i ying ngak David ngi i gagiyegnag e rofen nem i yan nga m'on. Me sul Samuel nga Ramah.

David ni i musiknag Saul ko harp

¹⁴ Fare gelngin SOMOL e chuw rok Saul, me pi' SOMOL ba kan nib kireb nge yib i ying ngak Saul ngi i gafgownag.

¹⁵ Me ga'ar e tapigpig rok ngak, "Kug nanged nike pi' SOMOL ba kan nib kireb ke ying ngom be gafgow nigem.

¹⁶ Ere mog ngomad nggu warod gu gayed be' ni manang rogon i chubeg e *harp*. Ma nap'an nra yib i ying e re kan nem nib kireb ngom ma rayag ni nge chubeg e re mo'on nem e *harp* rok ma ga sul nga rogom bayay."

¹⁷ Me ga'ar Saul ngorad, "Mu gayed be' nib mo'on ni ba salap i chubeg e *harp* ngam feked i yib ngog."

¹⁸ Me ga'ar reb e tapigpig rok ngak, "I Jesse, ni be' ko binaw nu Bethlehem e ba' ba pagel ni fak nib salap ko musik. Ma ku ir be' nder ma rus, ma bfel' ko salthaw, ma be' nib salap ko welthin, ma ba picho'ay. Mi SOMOL e bay rok."

¹⁹ Ere l'oeg Saul e pi mol'og rok ngak Jesse ni be ga'ar, "Mpi' fare pagel ni fakam i David nge yib ngog, ni fa'anem nma ayuweg e saf."

²⁰ Me pi' Jesse David nge yib ngak Saul nike fek ba pifak e kaming, nge ba dongki ni kan suguy daken keru' ko flowa, nge ba tutuw ni keru' e gamanman nib sug ko wayin.

²¹ Me yib David ngak Saul ni nge un ko pigpig ngak. Me yan i par nrib adag Saul daken me tay ni ir e ngi i fek talin e cham rok.

²² Ma aram me pi' Saul e thin nge yan ngak Jesse ni ga'ar, "Gu ba'adag daken David. Mpag nge par u roy ngi i pigpig rog."

²³ Re ngiyal' i n'em i yan nga m'on e nap'an ni yugu ra yib fare kan nib kireb i ying ngak Saul ni Got e gagiyeagnag nge yib, me fek David e *harp* rok nge chubeg. Me chuw fare kan nib kireb nge yan, me fel' e tafinay rok Saul ngki sul nga rogon bayay.

17

Goliath ni i th'ab lungun nga daken piyu Israel

¹ Me mu'ulung e pi Filistine nga Sokoh ni ngranod ko mael, nib binaw ni bay u lan yu Judah; rabad ra pired nga bangi ban'en ni kanog yu Efes Dammim ngay, ni bay u thilin yu Sokoh nge yu Azekah.

² Me yib Saul nge piyu Israel ngarbad ra pired ko loway ni Elah, ni aram e gin nra ngongliyed rogorad riy ni ngar chamgad ngak e pi Filistine.

³ Me k'af e pi Filistine u daken reb e burey me k'af piyu Israel u daken reb, ni bay ba loway u thilrad.

⁴ Me yib be' nib mo'on ni Goliath fithingan ko gin be par e salthaw rok e pi Filistine riy, ni be' ko binaw nu Gath, nma non e pi Filistine nga daken, ni be' nib pag e mereb e fit n'umngin

⁵ nike tay ba urwach nib *bronze* nga lolugen, ma ke yon' madan e mael nga daken ni *bronze* ni gonap'an e 125 e pawn tomalngin.

⁶ Ma tungun ay e ke ing nga bang i ban'en nni ngongliy ko *bronze*, ma ke yin' nga pon ba sarey nib *bronze*.

⁷ Ma sarey rok e bod dub'agin fa ley i wasey ni bay ko fen e mulifith mad, ma nguwelen e re sarey nem nib wasey e gonap'an e ragag nge lal e pawn tomalngin. Ma bay ba salthaw nib m'on rok ni be fek e *shield** rok Goliath.

⁸ Me yib i sak'iy Goliath nge tolul ngak piyu Israel ni be ga'ar, "Mang e gimed be rin' u wur, kam k'afgad ni gimed be finey e mael? Gimed e pi sib rok Saul nir, i gag e gu ba Filistine! Mu turguyed reb e pumo'on u fithik'med nge yib nggu chamgow.

⁹ Fa'anra gel nge li'eg nggum', ma gamad mang sib romed; machane fa'anra gag e gu gel nggu li'ngem', mi gimed mang sib romad.

¹⁰ Ere yib be' e chiney ko salthaw nu Israel ngaray nggu chamgow, mu guyed be' nge yib ya dagur rus ngomed!"

¹¹ Fa'ani rung'ag Saul nge salthaw rok e pi thin nem miyad rus.

David ni yib ko gin ke yib i par Saul ngay

¹² David e ba pagel ni fak Jesse, nib Efrath ni be' ko fare binaw nu Bethlehem u Judah. Mi Jesse e meruk e pagel ni fak, ma ngiyal' ni ba'aram ni pilung Saul e ke pilibthir Jesse.

¹³ Ma dalip e pumo'on ni fak Jesse ni tin th'abi ilal e ra uned ngak Saul ko mael. Bin th'abi ilal e Eliab, ma bin migid e Abinadab, ma bin dalip e Shammah.

* **17:7 SHIELD:** Fa gin'en nma mith e salthaw nga fon ko mael.

14 Mi David e th'abi bitir, fa dalip nem i walagen ni yad ba ilal ngak e nap'an ni yad bay rok Saul,

15 ma bayi munmun me sul David nga Bethlehem nge gafaliy e saf rok e chitamngin.

16 Me par Goliath ni gubin e kadbul nge blayal' ni aningeg i ragag e rran ni be th'ab lungun nga daken yu Israel.

17 Me reb e rran me ga'ar Jesse ngak David, "Mfek ba tutuw e pi *grain* ney ni kan urfiy nge ragag yal' i flowa ni ba'aray, ma ggurnag ngam man mpi' ngak pi walagem ko gin bay e salthaw riy.

18 Ma ga fek e ragag yang i chis ni ba'aray i yan ngak e en ni pilungen e salthaw. Ma ga nang salpen pi walagem, ma ga fek ban'en i yib ni nge dag ni kam guyrad ma kabfel' rogorad.

19 I Saul ni Pilung, nge pi walagem, nge urngin piyu Israel e yad bay ko fare loway nu Elah ni yad be mael e pi Filistine."

20 Me od David nri kakadbul u reb e rran riy, me tay be' ni nge guy e saf, me fek fapi ggan nge yan, ni bod rogon nike yog Jesse ngak. Ma nap'an ni taw ko gin ke yan i par e salthaw ngay, ma aram e fini be yan piyu Israel ko gin ngar k'afgad riy ni fan ko mael, ma yad be tolul nrogon ni yima rin' ko ngiyal' ni nga ni yan ko mael.

21 Pi salthaw rok e pi Filistine nge piyu Israel e ranod ra k'afgad nga tagil'rad nra baraba' ma ba sap ngak baraba'.

22 Me yani tay David fapi ggan ngak reb e ga' ko salthaw ni ir e mmil fan e chugom ko salthaw

ngak, me mil i yan ko gin kan k'af riy, me yan ngak pi walagen nge fith salaprad.

²³ Ma nap'an ni be non ngorad, me yib Goliath nga m'on nge yog ni nge yan be' u Israel ngak ngar chamgow, ni bod ni i rin'. Me rung'ag David e thin ni be yog.

²⁴ Fa'ani guy piyu Israel Goliath, miyad mil ni kar rusgad.

²⁵ Me lungurad, "A mu guyed! Mu telmed ko pong ni be tay! En nra li' e ra fal'eg e en ni pilung rogon, ra pi' fak ngak nge mang le'engin, me par ndab ki pi' e girdi' nu tabinaw rok urngin e tax ni yibe pi'."

²⁶ Me fith David e pi salthaw ni yad ba chugur ngak ni ga'ar, "Fa'anra li' be' e re Filistine nem nge chuweg e tamra' rok yu Israel ma mang e yira pi' ngak? Ya mini' e re Filistine nem ni be' nde nang Got ni be darifannag e salthaw rok Got ni be par nib fos?"

²⁷ Miyad yog ngak e n'en ni yira pi' ngak e en nra li' Goliath.

²⁸ Mi Eliab, ni bin th'abi ilal i walagen David e rung'ag ni be non David ngak fapi pumo'on. Me puwan' ngak ni ga'ar, "Mang e ga be rin' u roy? I mini' e be gafaliy fapi saf rom ni bay u daken e ted? Gab ufanthin ma gab talanglang! Kemus ni kamub ni ngam guy boch e cham!"

²⁹ Me ga'ar David, "Be mang e kug rin'? Ra gu fith ta'ab bugithin ma ba kireb?"

³⁰ Miki sap ngak be' ngki fith fare bugithin ngak, ma gubin yay nra fith be' ma ku aram rogon ni yira fulweg ngak.

³¹ Ma boch e girdi' e rrung'aged e tin keyog David miyad weliy ngak Saul, me pi' Saul e thin nge yib ngak ni nge yan i guy.

³² Me ga'ar David ngak Saul, "Pilung rog, susun e dariy be' ni nge rus ko re Filistine nem! Bay gu wan ngak nggu chamgow."

³³ Me ga'ar Saul, "Dangay, uw rogon ni ngam cham ngak? Ya gur e ka gab bitir, me ir e n'umngin nap'an e yafos rok nike un ko salthaw ke mada' ko chiney!"

³⁴ Me ga'ar David, "Pilung rog, gu ma gafaliy e saf rok e chitamag. Ma yugu ra yib ba layon ara ba bear i k'ad reb i pifak e saf nge fek,

³⁵ mu gu lek nggu cham ngak, mu gu fek fare pifak e saf rok. Ma fa'anra cheal fare layon fa fare bear ngog, mu gu thiy pa'ag nga k'angan nggu li' ngem'.

³⁶ Kug li' boch e layon nge bear, ma ku irera' e n'en ni gu ra rin' ko re Filistine nem ni be' nde nang Got, ma be darifannag e salthaw rok Got ni be par nib fos.

³⁷ I SOMOL e ke ayuweg e pogofan rog u pa' e layon nge bear, ere ku bayi ayuwegneg u pa' e re Filistine nem."

Me ga'ar Saul, "Kefel', mman, mi SOMOL e nge un ngom ngam marow."

³⁸ Me pi' madan e mael rok ngak David ni nge chuw ngay, me fek ba urwach nib *bronze* nge tay nga lolugen David, me tay ba madan e mael ni wasey nga daken.

³⁹ Me m'ag David e saydon rok Saul nga daken fare mad ni wasey ni ka non' nga daken me guy rogon ni nge yan, ma dabiyaq, ya de mecham rok.

Me ga'ar ngak Saul, "Dabiyag ni gu cham ni bay e pin'ey u dakenag. Ya de mecham rog." Ma aram me chuweg u daken ni gubin.

⁴⁰ Me fek e sog rok, ni sog nma fek e girdi' nma gafaliy e saf, me feng lal i malang nib pach downgin u lan e lul' nge yin' ngalan bochi tutuw ni fen. Me ngongliy rogon e gawul rok me yan ni ngar chamgow Goliath.

David ni gel ngak Goliath

⁴¹ Me yib Goliath i yib ngak David, ma fa'anem nma fek e *shield* rok Goliath e bay nga m'on rok. Ma be chugur i yib,

⁴² fini guy David ni bfel' rogon, me minmin u wan' ya kemus ni bochi pagel ni bfel' ya'an ni girdi'.

⁴³ Me ga'ar ngak David, "Mog, gub pilis ni kam fek e ley nir e ren i yib ngog?" Me tolul nga daken David ni be bucheg wa'athan ni birook e got e be yog nga fithingan.

⁴⁴ Me non ngak David ni ga'ar, "Moy, ya ke mudugil ni nggu pi' dowam ngak e arche' nge gamanman ngar longuyed."

⁴⁵ Me fulweg David ni ga'ar, "Kam fek e saydon ni yima rugoy nge sarey ni yima yin', machane gag e ku gub ngom u fithingan SOMOL ni Gubin ma Rayag Rok, ni ir e Got rok e salthaw nu Israel ni ga be darifan nagraad.

⁴⁶ Daba' e nge pi'em SOMOL nga pa'ag; bay ggel ngom, mu gu th'ab k'angam nggu luf lolugem, mu gu pi' downgin e salthaw ko pi Filistine ngak e arche' nge gamanman ngar longuyed. Ma bayi

nang ga'ngin e fayleng ni yu Israel e bay ba Got rorad,

⁴⁷ ma urngin e girdi' ni bay u roy e bay ra guyed ni de t'uf rok SOMOL e saydon nge sarey ni nge ayuweg e girdi' rok ngay. Ya ma gel ko mael, ma bayi pi'med ni gimed gubin nga pa'mad."

⁴⁸ Me yan Goliath i yan ngak David bayay, me mil David nib machreg i yan ko gin nike k'af e pi Filistine riy ni ngar chamgow.

⁴⁹ Me yip David pa' ngalan fachi tutuw rok nge fek reb e malang, me tay ko gawul rok nge pag ngak Goliath. Me aw nga peri' nge bilig, me thig Goliath nga but' nib palpai.

⁵⁰ Ere David e de fek e saydon, me li' Goliath nga ba gawul nge ba malang!

⁵¹ Me mil i yan ngak, nge yan i sak'iy nga to'oben, me girengiy e saydon rok Goliath u tafen, me th'ab k'angan nge luf lolugen nge thang e fan rok.

Fa'ani guy e pi Filistine nike yim' e en ni ur nonod nga daken, miyad mil.

⁵² Me sak'iy e salthaw nu Israel ngu Judah ni kar tolulgad miyad tuluf e pi Filistine ngar mada'gad nga Gath nge fapi garog nu Ekron. Pi Filistine nem e u ra thiggad nga but' ni kar maad'adgad u kanawo' ni sor nga Shaaraim nge mada' nga Gath nge nga Ekron.

⁵³ Ma nap'an e sul piyu Israel ko molol'og ni ur ted ko pi Filistine, ma kar gachowriyed e chugum ni immoy ko gin i par e pi Filistine riy.

⁵⁴ Me fek David lolugen Goliath i yan nga Jerusalem me cha'riy talin e cham rok Goliath u lan e *tent* rok.

David nni fek i yan ngak Saul

⁵⁵ Fa'ani guy Saul David nike yan ni ngar cham-gow Goliath, me fith Saul ngak Abner ni pilungen e salthaw rok ni ga'ar, "Abner, i mini' e re pagel nem?"

Me fulweg Abner ni ga'ar, "Pilung rog, da gu nang."

⁵⁶ Me ga'ar Saul ngak, "Mman ngam guy rogon ngam nang ko mini'."

⁵⁷ Fa'ani sul David ko gin ni be par e salthaw nu Israel riy nga tomuren nike li' Goliath, me fek Abner David i yan ngak Saul. Ma kabay lolugen Goliath u pa' David ni be fek i yan.

⁵⁸ Me fith Saul ngak ni ga'ar, "Fare pagel, i gur mini'?"

Me fulweg David ni ga'ar, "I gag be' ni fak Jesse nu Bethlehem, ni tapigpig rom."

18

¹ Tomuren nike mu' Saul nge David ko welthin, ma ri adag Jonathan ni fak Saul daken David nge yan i par ni kari t'uf rok ni bod rogon feni t'uf rok ir.

² Rofen nem i yan nga m'on e tel Saul i David nge par rok ndaki pag nge sul nga tabinaw rok.

³ Me m'ag Jonathan e fager ngak David ni ngar pirow ndariy e rofen ni nge kireb thilrow, ni bochan e rib t'uf David rok.

⁴ I luf wuru' e mad rok nge pi' ngak David, nike chagiy ngay madan e mael rok, nge saydon rok, nge gat'ing rok, nge le'ed rok.

⁵ Ma gubin yang ni l'oeg Saul i David nge yan ngay ma bfel' e tin ni rin' David, ma aram me tay

Saul David ni ir reb e tolang ko salthaw rok. Me ri fel' David u wan' e pi salthaw rok Saul ngu wan' urngin e pi tolang ko salthaw rok Saul.

Saul ni awan' ngak David

⁶ Nap'an ni be sul e pi salthaw i yib nga tabinaw rorad, ni aram e ke li' David Goliath, me yib e ppin u gubin e binaw nu Israel ni ngar mada' nigned Saul. Ma yad be yin' tangin e felfelan', ma yad be churu', ma yad be chubeg tatelin e musik ni *tambourine* nge *lyre*.

⁷ Me tang e pi'in ni ppin u fithik' e felfelan' ni be lungurad, "I Saul e thang e fan rok yu biyu', machane David e thang e fan rok yu rangag e biyu'."

⁸ Me dabuy Saul e ren'em, me par ni kari damumu. Me ga'ar, "Yad be yog ni David e ke li' yu ragag i biyu', mi gag e kemus ni yu biyu'. Ere n'en ni kabay ni nge rin' David e nge mang pilung."

⁹ Me par ni kari awan' ngak David e rofen nem i yan nga m'on.

¹⁰ Ma reb e rran riy me gagiyegnag Got ba kan nib kireb nge yib i ying ngak Saul, ngi i tolul u lan e naun rok ni bod be' nike aliliy. Me chubeg David tatelin e musik rok ni *harp*, ni bod nma rin' ni gubin e rran, ma bay ba sarey u pa' Saul.

¹¹ Me ga'ar Saul u wan', "Nggü richibiy ko rungrung," me pag fare sarey ngak ni l'agruw yay; me pilo' David riy.

¹² Me rus Saul ngak David, ya bay SOMOL rok David ma ke chuw rok Saul.

13 Me l'oeg Saul David nge yan me tay ni ir pilungen reb e biyu' e salthaw. Me fek David e salthaw rok ngranod ko mael,

14 ma urngin e tin i ngongliy ma bfel', ya bay SOMOL rok.

15 Fa'ani guy Saul rogon e mon'og ni be tay David ma fini aram e i gel e marus rok ngak.

16 Machane gubin e girdi' nu Israel ngu Judah nib t'uf David rorad, ya bfel' rogon ni be tay murung'agen e ba' rok e salthaw.

David nra mabgolgow be' ni ppin ni fak Saul

17 Me ga'ar Saul ngak David, "Ba'aray Merab ni bin ilal e ppin ni fakag. Fa'anra mpar ni gur ba salthaw ni gab falu' ma gab yul'yul', ma ga be un ko pi mael rok SOMOL, ma gu ra pi' ngom ngam leay." (Ya be leamnag Saul ni aram kanawo'en me li' e pi Filistine David, me par ni gathi ir e nge rin'.)

18 Me ga'ar David, "I gag mini', ma mang e birog e tabinaw ni nggu wechma' ngak e en ni pilung?"

19 Machane fa'ani taw nga nap'an ni nga ni pi' Merab ngak David, mi ni pi' ngak be' ni Adriel fithingan, ni be' u Meholah.

20 Machane ri ba'adag Mikal David, ni be' ni ppin ni fak Saul, ma fa'ani rung'ag Saul me ri felan' ngay.

21 Me ga'ar u wan', "Nggu pi' Mikal ngak David; ya nge bannag nge yib e pi Filistine i li' ngem'." Irera' e yay ni gaman e l'agruw yay ngay ni ga'ar Saul ngak David, "Bay mu le'engiy fakag."

22 Me yog Saul ngak e pi tolang ni yad bay u tan pa' ni nge lungurad ngak David, "En ni pilung e ri gab fel' u wan' ma urngin e pi tolang ni bay u tan

pa' ni gabfel' u wun'rad; ere ngiyal'ney e rib fel' ni ngam leay fachi pin ni fak."

²³ Miyad yog e re bugithin ney ngak David, me ga'ar, "Ra wechma' be' ngak e en ni pilung ma gathi ban'en nib mom, ma bug nir e thin e kayigi gel e thil riy ngak be' nib gafgow, ma dariy rogon ni bod gag."

²⁴ Me weliy e pi tolang nem ngak Saul e tin keyog David,

²⁵ me yog Saul ngorad ni nge lungurad ngak David, "N'en ni be finey e en ni pilung ni ngam pi' ngak ni puluwon e chi pin ni fak nem ni ngam leay e ra'ay yang i biyach u dal' ra'ay i Filistine ni kam li'rad, ni aram e ke fulweg ngak e pi to'ogor rok taban e kireb ni kar ngongliyed ngak." (Aray rogon kanawo'en ni leamnag Saul ni nge li' e pi Filistine David.)

²⁶ Me yan e pi tolang ni bay u tan pa' Saul ngar weliyed ngak David e tin keyog Saul, me felan' David ko re bugithin nem nrayag ni nge leay fachi pin ni fak e en ni pilung ko binem e kanawo'. Reb e rran nga m'on ko rofen ni ba'aram ni kan duwgiliy ni ngar mabgolgow,

²⁷ me yan David nge salthaw rok ngar li'ed 200 e Filistine. Me fek e biyach u dal'rad i yan ngak e en ni pilung me yan i the'eg nga p'eowchen, ni fan e nge mang ir e leay fachi pin ni fak. Ma aram me pi' Saul fachi pin ni fak ngak David ni nge leay.

²⁸ Me ri nang Saul ni bay SOMOL rok David, ma fachi pin ni fak ni aram Mikal e rib t'uf David rok.

²⁹ Me ri gel e marus rok Saul ngak David, mi i par David ni to'ogor rok u n'umngin nap'an e yafos rok.

³⁰ Ma urngin yay nra yib e pi salthaw ko pi Filistine ngar chamgad ngak piyu Israel, mi David e th'abi falu' u fithik' urngin e pi tolang ko salthaw rok Saul, ma aram me yan i par ni kari gilbuguwan.

19

Saul ni i gafgownag David

¹ Me weliy Saul ngak Jonathan ni fak nge urngin e pi tolang ko salthaw rok nike m'ay i learnag rok ni nge li' David. Machane Jonathan e rib t'uf David,

² ma aram me cheal nge weliy ngak David ni ga'ar, "Chitamag e be guy rogon ni nge thang e pogofan rom. Ere wenig ngom, mu ayuw gabul ni kadbul; mu guy rogon ngam man mmith ngabang ma ga par riy.

³ Ma bay gub gu sak'iy u to'oben e chitamag u daken e ted ko gin'en ni ga be mith riy nggu weliy murung'agem ngak. Ma tin bay kug rung'ag e thin e bay gguy rogon ngam nang."

⁴ Me yan i weliy Jonathan fel'ngin David ngak Saul ni ga'ar, "Dab mu rin' ban'en nib kireb ngak e tapigpig rom i David. Ya dariy ban'en nib kireb nike ngongliy ngom; ya urngin e tin ke rin' e kefel' rogom riy.

⁵ I dow ko pogofan rok ko fa ngiyal'nem ni li' Goliath, ni aram e ke gagiyegnag SOMOL piyu Israel kar gelgad ko mael. Mu guy faram ma ga felfelan' ngay. Ere mang ni nge chiney ma ngam finey ni ngam rin' ban'en nib kireb ngak be' ni

bfel' e rok ni ngam thang e fan rok David ni dariy tapgin?"

⁶ Me motoyil Saul ko tin keyog Jonathan me micheg bbugithin nga fithingan SOMOL ndab kun li' David ngem'.

⁷ Me pining Jonathan David nge weliy urngin fapi thin ngak; ma aram me fek David i yan ngak Saul, me par David ngi i pigpig ngak Saul ni bod ni i rin' ko som'on i yib.

⁸ Miki mael piyu Israel nge pi Filistine bayay. Me mael David ngorad nge li'rad nrib gel e gafgow ni tay ngorad, miyad pigichel ngar milgad.

⁹ Me reb e rran me gagiyegnag SOMOL ba kan nib kireb nge yibi ying ngak Saul. Ma bay Saul nike par nga but' u lan e naun rok ni bay e sarey rok u pa', ma bay David u rom ni be musik ko *harp* rok.

¹⁰ Me guy Saul rogon ni nge rugoy fare sarey ngak David nge richibiy ko rungrung, machane me pilo' David riy me yan i rog fare sarey ko rungrung. Me mil David rok Saul.

¹¹ Ka re nep' i n'em mel'oeg Saul boche pumo'on ni ngar matanagiyed e naun rok David ya nge kadbul miyad li'. Mi Mikal ni le'engin David e yog ngak David ni nge ayuw ni ga'ar, "Fa'anra dab mmil e nep' ney, ma gabul e gab yam'."

¹² Me nguchuruy David u langan e winda nga but', me mil David nge yan.

¹³ Ma aram me fek fare pin ba liyos nge thikiy nga daken e chob; me tayey'nag nga ba gayul nni ngongliy ko bunu'en e kaming, me gulguluy.

¹⁴ Fa'ani yan e salthaw rok Saul ni ngar feked David, me yog Mikal ngorad nib m'ar David.

15 Machane me l'ograd Saul ni ngar sulod ngar guyed David nga owcherad. Me ga'ar ngorad, "Mfeked i yib ngaray ni kabay u chob rok nggu li' ngem'."

16 Miyad yan ngalan e naun miyad pir'eg fare liyos ni bay u chob rok nike tayey' ko fare gayul ni bunu'en e kaming.

17 Me ga'ar Saul ngak Mikal, "Mang ni kam ban nige kam pag e to'ogor rog ke mil?"

Me ga'ar, "I ga'ar ngog e fa'anra dab gu ayuweg nge mil, ma nge thang e pogofan rog."

18 Me mil David ngak Samuel nga Ramah me weliy ngak urngin e pin'en ke rin' Saul ngak. Miyow yan Samuel nga Nayoth ngar pirew u rom.

19 Minog ngak Saul ni bay David u Nayoth ko binaw nu Ramah,

20 me l'oeg boch e pumo'on ngranod ni ngar koled David ngar feked i yan ngak. Miyad guy ba ulung i profet ni yad be weliy e yi'iy, ni Samuel e bay nga m'on rorad. Ma aram me yib i ying gelngin Got ngak fapi pumo'on nike l'ograd Saul, ma ku er rogon yad nra tababgad i weliy e yi'iy.

21 Ma fa'ani rung'ag Saul salaprad me ki l'oeg boch e mol'og ngranod, ma ku aram rogon ra tawgad miyad tabab i weliy e yi'iy. Me l'oeg boch e pi mol'og ngranod ni aram e bin dalip e ulung, ma fa'an ranod ma ku aram e n'en nranod rrin'ed.

22 Me mang ir e yan nga Ramah. Ma fa'ani taw ko fare luwed ni ba ga' ni bay u Seku, me fith e gin bay Samuel nge David riy, minog ngak ni yow bay u Nayoth.

23 Ma nap'an ni be sor i yan ngaram miki yib i ying fare gelngin Got ngak, me yan nga Nayoth ni

be weliy e yi'iy.

²⁴ I luf wuru' e mad u daken ngi i weliy e yi'iy u p'eowchen Samuel, me mol ndariy e mad u daken e rofen nem ni polo', nge re nep' i n'em ni polo'. (Aram e n'en ni rin' mi i yog e girdi' e re bugithin ni ba'aray, "Gur mus ngak Saul nike mang reb e profet?")

20

Jonathan ni ayuweg David

¹ Me mil David u Nayoth ni bay u lan yu Ramah, nge yan ngak Jonathan nge yan i ga'ar ngak, "Ba mang e kug rin'? Ba mang e ren'en nib kireb ni kug ngongliy? Mang e kug bucheg rok e chitamam ni er fan nike leamnag ni nge li'eg nggum'?"

² Me fulweg Jonathan ni ga'ar, "Danga', ri dab mum'! Chitamag e gubin ban'en nma rin' mma weliy ngog, ndemturug ko ban'en ni ba ga' fan fa dangay, ma dabiyag ni nge mithag rog e bug nir e thin. Ere gathi er rogon!"

³ Me fulweg David ni ga'ar, "Ri manang e chitamam gelngin ni gub t'uf rom, ere ke turguy ndabi weliy ngom e tin ke leamnag ni nge rin', ya ra kireban'um. Ngggu micheg ngom u fithingan SOMOL ni be par nib fos, ni gag e gu be yan u thathren e riya'!"

⁴ Me ga'ar Jonathan, "Ri gu ra rin' e tin ga be finey."

⁵ Me ga'ar David, "Gabul e Madnom ko M'ug e Pul ni susun e nggu un ngak Saul ko abich. Machane fa'anra fel' u wun'um mu gu wan gu

mith nga daken e ted nge yan i mada' ko langilath nnep'.

⁶ Fa'anra guy e chitamam nda gu moy ko tebel, ma gog ngak ni kug wenig ngom ni nggu wan nga tafnag nga Bethlehem nib gur, ya ke taw nga nap'an e maligach nma pi' girdi'en e tabinaw rog ni ta'ab yag u reb e duw.

⁷ Ma fa'anra ga'ar e kefel', ma aram e dabki buch ban'en rog; ma fa'anra damumu, ma kannang nike leamnag ban'en nib kireb ni nge rin' ngog.

⁸ Wenig ngom, mu ayuwegneg ko re bugithin ney, ma ga tay nga tagil' fare bugithin ni mog ngog ni mmicheg u p'eowchen SOMOL. Ma fa'anra gag e kug bucheg ban'en, me gur e ngam li'eg nggum! Ya dariy fan ni ngam pi'eg nga pa' e chitamam nge mang ir e li'eg."

⁹ Me ga'ar Jonathan, "Dab mu leamnag e tinir! Ya fa'an mang e kug nang nike duwgiliy e chitamag u wan' ni nge li'em, ma rib mudugil ni gu ra weliy ngom."

¹⁰ Me fith David ni ga'ar, "Fa'anra fulweg e chitamam lungum ni kari damumu, me mini' e ra guy rogon nggu nang?"

¹¹ Me ga'ar Jonathan, "Darow nga daken e ted." Miyow yan,

¹² me ga'ar Jonathan ngak David, "I SOMOL ni Got rok piyu Israel e nge mang mich rodow! Ngial'ney gabul nge langlath e bay ug fith e chitamag. Ma fa'anra dariy ban'en u wan' ngom, ma bay gu pi' e thin nge yib ngom.

¹³ Ma fa'anra be leamnag ni nge li'em, ma SOMOL e nge thang e fan rog ni fa'anra dab guy rogon ngam nang, nge yag ni mu guy rogom nga

bang ni dabi buch ban'en rom riy. Mang e yigi par SOMOL rom ni bod ni i un ngak e chitamag.

¹⁴ Ra dab gum', ma ga tay u tagil' e tin ni kam micheg ngog u fithingan SOMOL ma ga par ni gab yul'yul' ngog; mra chey ni gum',

¹⁵ ma ngam gol ngak girdi'en e tabinaw rog ndariy n'umngin nap'an ni bod rogom ngog e chiney. Ma nap'an nra thirif SOMOL urngin e pi to'ogor rom u but',

¹⁶ ma ngi i par e re thin rodow ney ni kad michegew ngodow ndabi math. Ma fa'anra math, mi SOMOL e bayi gechig nigem ni bochan."

¹⁷ Ku irera' bayay ni wenig Jonathan ngak David ni nge micheg ngak ni ngi i par David nib t'uf Jonathan rok, ni bochan e Jonathan e ba t'uf David rok ni bod feni t'uf ir rok.

¹⁸ Me ga'ar Jonathan ngak David, "Gabul e yira madnomnag e Madnom ko M'ug e Pul, ma fa'anra da mmoy u rom ma yira nang.

¹⁹ Ma ra langilath ma aram e kari nnang nda mmoy; ere mman ko fa gin'en ni mman mmith ngay fa yanem, ma ga mith nga fon fare ulung i malang ni bay u rom.

²⁰ Ma bay gu pag dalip i gan e gat'ing ngay, ni susun e ban'en ni kan tay ni ngan fol mun ngay.

²¹ Ma bay gog ngak e tapigpig rog ni nge yan i fek. Ma fa'anra lungug ngak, 'Mu sap, fapi gan e gat'ing e be'er nga baraba' i charem; mfek,' ma aram e nga mub mm'ug, ya dabi buch ban'en rom. Kug micheg u fithingan SOMOL ndariy ban'en nra buch rom.

²² Machane fa'anra lungug ngak, 'Fapi gan e gat'ing e be'er nga m'on rom, ma aram e ngam

chuw, ya SOMOL e ke l'ugem ni ngam man.

²³ Ma thin ni kad michegew ngodow, e SOMOL e bayi guy rogon ngad tew u gil' ndariy n'umngin nap'an."

²⁴ Ma aram me yan i mith David nga daken fagi flang. Fa'ani taw ko Madnom ko M'ug e Pul me yib Saul ni Pilung ko re abich nem,

²⁵ me yib i par ko gin ntagil' u to'oben e rungrung. Me yib i par Abner nga but' ni ir e mmigid ngak, me par Jonathan u puluwon nga baraba' e tebel. Ma tagil' David e dariy be' riy,

²⁶ machane de yog Saul ban'en e rofen nem, ya learnag u wan' ni bay ban'en nike buch rok ke yan i par nde machalbog nrogon ko yalen.

²⁷ Me reb e rran riy nga tomuren fare Madnom ko M'ug e Pul, ma ku de moy David u tagil', me fith Saul ngak Jonathan ni ga'ar, "Mangfan nde yib David ko abich fowap nge daba'?"

²⁸ Me fulweg Jonathan ni ga'ar, "Ke wenig ngog ni nggu pag nge yan nga Bethlehem,

²⁹ ni ga'ar, 'Wenig ngom ngam pageg nggu wan, ya girdi' nu tabinaw rog e ngar pi'ed e maligach u lan binaw, ma ke pi' walageg ni pumo'on e thin ke yib ngog ni nggu wan ngaram. Ere fa'anra gur e fager rog, me ere mu guy rogon nggu wan gguy pi girdi'eg.' Aram fan nde moy u tagil' ko tebel rom."

³⁰ Me ri damumuw Saul ngak Jonathan me ga'ar ngak, "Gab fak e moro'ro'! Kug nang e chiney ni kam fol ngak David, kam darifan nigem nge fa'anem ni chitinam!

³¹ N'umngin nap'an ni be par David nib fos e dariy e n'en nra rin' ma ga mang pilung ko re

nam ney. Mman mu pining ngam bow ngaray, ya thangri yim'!"

³² Me ga'ar Jonathan, "Mangfan nthingari yim'? Be mang e ke bucheg?"

³³ Me pag Saul e sarey rok ngak Jonathan nike finey ni nge li' ngem', me nang Jonathan nike tur-guy e chitamngin u wan' ni nge thang e pogofan rok David.

³⁴ Me sak'iy Jonathan u tebel ngalang ni kari damumuw ma daki kay ban'en e re rran nem, ma ireram e bin l'agruw e rran ko Madnom ko M'ug e Pul. Me ri kireban' Jonathan ni bochan David, ya keyog Saul e thin nib kireb ni fan ngak David.

³⁵ Ma reb e rran riy ni kadbul me yan Jonathan nga daken yungi flang ni nge guy David, ni bod rogon ni karognew. Me fek be' nib pagel nge un ngak,

³⁶ me ga'ar ngak, "Ngggu pag gan e gat'ing ma ga mil ngam man mfek." Me mil fare pagel me pag Jonathan ba gan e gat'ing nge yan nge m'on rok.

³⁷ Fa'ani taw fare pagel ko fa gin'en nike yan i aw fare gan e gat'ing ngay, me tolul Jonathan ni ga'ar, "Ka bay fare gan e gat'ing nga m'on rom!

³⁸ Dab mu sak'iy u wur ngam par! Mu gur nigem!" Me fek fare pagel fare gan e gat'ing nge sul ngak e masta rok,

³⁹ nder nang fan e pin'em; ma kemus ni Jonathan nge David e yow manang fan.

⁴⁰ Me pi' Jonathan talin e cham rok ngak fare pagel me yog ngak ni nge fek nge sul ngalan binaw.

⁴¹ Ma nap'an ni yan fare pagel, me yib David u fon fare ulung i manang, me yib i paraw u

p'eowchen Jonathan nga but' nge siro' ngak ni dalip yay. Miyow faray owcherow ni yow be yor; ni kab gel e kireban' rok David ngak Jonathan.

⁴² Me ga'ar Jonathan ngak David, "Got e nge un ngom. I SOMOL e bayi gagiyeagnag ni gur nge gag nge pi'in owchadow e bay ra ted u gil' fare bugithin ni kad michegew ngodow u p'eowchen SOMOL." Ma aram me yan David, me sul Jonathan ngalan binaw.

21

David ni mil rok Saul

¹ Me yan David i guy Ahimelek ni prist ni bay u lan yu Nob, me yib ngak David ni be t'on me ga'ar, "Mang ni ka mub ngaray ni go' gur?"

² Me ga'ar David, "Ke l'ugeg e en ni pilung ni bay e tin nggu muruwliy. Keyog ngog ndab gu weliy ngak be' fan nike l'ugeg nge tin ku gub ni nggu rin'. Kugog ngak e salthaw rog e gin ngug gakgad ngay.

³ Be mang e bay rom ni yira kay? Mpi' lal e flowa ni gang' ngog ara tin ni bay rom."

⁴ Me ga'ar fare prist, "Dariy rog e yugu flowa, kemus ni flowa ni ka ni pi' ngak SOMOL e bay rog; rayag ni gu pi' ngom ngam ked e salthaw rom ni fa'anra ke yan in e rran nap'an ndar pired e ppin."

⁵ Me ga'ar David, "Dawor ra pired e ppin. Salthaw rog e gubin ngiyal' ni yad be par ni yad ba machalbog nrogon ko yalen, ni mus ko ngiyal' ni gamad ra yan ni nggu muruwliyed e maruwel ni gamad ma muruwliy. Ere yaney ni nggu warod ni yugu ba reb e maruwel romad e rib mudugil ndar pired e ppin."

⁶ Me pi' fare prist ngak David fare flowa nike m'ay i pi' ngak Got, ya flowa ni bay rok e kemus ni flowa nike m'ay i pi' ngak Got, ma kan chuweg u daken fare tebel rok Got kan fek e flowa nib be'ech kan tay nga luwan.

⁷ (Deog ni be' u Edom ir e en nib ga' ko tagafal gamanman rok Saul, ni immoy u rom e rofen n'em, ni bochan e thangri lebguy e maruwel rok u p'eowchan SOMOL.)

⁸ Me ga'ar David ngak Ahimelek, "Bay ba sarey rom fa bang i saydon ni ga ra pi' ngog? Thin rok pilung e ke gur nageg kug chuwni de yag ni nggu fek e saydon rog fa ba talin e cham."

⁹ Me fulweg Ahimelek ni ga'ar, "Bay e saydon rok Goliath ni fare Filistine, ni facha' nim li' nge yim' u lan e loway u Elah; bay u roy ni kan bachiy nga bangi mad u fon fare mad ni *Efod*. Fa'anra ga ba'adag, mag fek — kari mus e re talin e cham ni bay u roy."

Me ga'ar David, "Mu pi' ngog, ya dariy bang e saydon u bang ni bod feni fel' e gin!"

¹⁰ Ma aram me chuwni David u rom, ni be mil rok Saul, me yan ngak Akish ni Pilung nu Gath.

¹¹ Me ga'ar fapi tolang rok e en ni pilung ngak Akish ni ir e pilung, "Gathi irera' David ni Pilung ko nam rok? Irera' fare mo'on nra i churu' e pi'in ni ppin ma yad be yin' tangin ni be lungrad, 'I Saul e thang e fan rok yu biyu', machane David e thang e fan rok yu ragag e biyu'."

¹² Me aw e pi thin rorad nem nga laniyan' David, mri gel e marus rok ngak Akish ni Pilung.

¹³ Ere thilyeg pangin u p'eowcharad, ngi i dake aliliynag ir ngi i ngongol ni bod ba aliliy u nap'an

ni yad be guy rogon ni ngar taleged; be yolyol nga daken e garog ko fare binaw, me pag ngubocen ngi i ser u raben nga but’.

¹⁴ Ma aram me ga’ar Akish ngak e pi tolang ko salthaw rok, “Amchangargad! Re mo’on nir e ba aliliy! Mangfan ni kam feked i yib ngog?”

¹⁵ Mogned, dawor gu gaman ko girdi’ ni aliliy? Mangfan ni kum feked bagyad i yib ngi i magawon nageg u roy u lane naun rog nga pangin ni aliliy?”

22

Fapi Prist nni thang e fan rorad

¹ Me mil David u lan fare binaw nu Gath nge yan nga ba yiy nib chugur ko fachi binaw nu Adullam. Nap’an ni rung’ag e pi pumo’on ni walagen nge tin kabay ni chon e tabnaw rok ni bay u rom, miyad yan ngak ngaram.

² Girdi’ ni yibe gafgow nagrad, nge pi’in ni kar awgad nga fithik’ e malfith, nge pi’in dar fel’ u wan’rad e n’en ni yibe rin’, e ranod ngak David, gonap’an aningeg mir’ay e girdi’ u gubin, ni mang ga’ rorad.

³ Me yan David u rom nga Mizpah u lan yu Moab me ga’ar ngak fare pilung nu Moab, “Wening ngom mu pag e chitamag nge chitinag ngarbow ra pirew ngom nge taw ko ngiyal’ ni kug pir’eg e n’en ni nge rin’ Got ni fan ngog.”

⁴ Ma aram me tay David e gal labthir rok u rom rok e pilung nu Moab, mar pirew u rom nn’umngin nap’an ni be mith David u lan fare yiy.

⁵ Ma aram me yib Gad ni profet ngak David me ga’ar, “Dab mu par u roy; mman ni kachine’ ko fare

nam nu Judah.” Ma aram me chuw David nge yan ko fare loway nu Hereth.

⁶ Me reb e rran ni bay Saul u lan yu Gibeah, nike par nga tan bake gek'iy ni *tamarisk* u daken e ted, ni bay e sarey rok u pa', ma gubin e pi tolang ko salthaw rok ni kar sak'iygad ni yad ba liyeg. Minog ngak ni David nge pi'in yad be un ngak e kan pir'eg e gin yad bay riy,

⁷ me ga'ar ngak e pi tolang ko salthaw rok, “Mmotoyilgad, gimed e pi pumo'on ko Benjamin! Gimed be leamnag nra pi' David e yungi flang nge yungi milay' ni *grape* ngomed ni gimed gubin, ara taymed ni gimed e tolang ko salthaw rok?

⁸ Ireyer fan ni gimed be makath nib togopluw ngog? Dariy ta'ab gimed nike yog ngog nre mo'on ni fakag ney e ke fal'eg ba tha' u thilrow David. Dariy be' ni be leam nigeg fa yog ngog ni David ni reb i girdi'en e salthaw rog, e be tay thapag e chiney ni nge li'eg nggum', ma be' ni pumo'on ni fakag e be pi' e athamgil nga laniyan'!”

⁹ Me Doeg e ba sak'iy u rom ni yad fapi tolang ko salthaw rok Saul, me ga'ar Doeg, “Gguy David nnap'an e yan ngak Ahimelek ni be' ni pumo'on ni fak Ahitub nu Nob.

¹⁰ Me Ahimelek e fith ngak SOMOL ko mang e thangri rin' David, ma aram me pi' boch e ggan ngak David nge fare gi saydon rok Goliath ni be' nu Filistia.”

¹¹ Ma aram me mol'og Saul ni Pilung nge yan ngak Ahimelek ni prist nge gubin girdi'en, ni ku yad boch e prist u Nob, ma aram marbad rugyed.

¹² Me ga'ar Saul ngak Ahimelek, “Ahimelek, mmotoyil!”

Me fulweg ni ga'ar, "Pilung, gub ara' ni nggu rin' e tin ngamog!"

¹³ Me fith Saul ngak ni ga'ar, "Mangfan ni gur nge David e gimew be makath nigege? Mang ni kam pi' boch e ggan nge bang i saydon ngak, ma kam fith laniyan' Got ni fan ngak? Chiney e ke cheal ke togopluw ngog ma be tay thapag ni nge li'eg nggum'!"

¹⁴ Me fulweg Ahimelek ni ga'ar, "I David u fithik' e tolang ko salthaw rom e th'abi yul'yul! Ma figirngin fakam, ma ir e ga' rok e pi matnag rom, ma gubin e girdi' nma tayfan u lan tafen e pilung.

¹⁵ Errogon, gu fith laniyan' Got ni fan ngak, ni gathi ireram e som'on. Ma makath nib tagopluw ngom, i gur Pilung e thingar dab mu tay e bug nir e thin nga dakenag fa be' u lan e tabnaw rog. Ya dariy ban'en riy ni gumnang!"

¹⁶ Me ga'ar fare pilung, "Ahimelek, i gur nge gubin pi girdi'em e thingar mm'ad."

¹⁷ Ma aram me ga'ar ngak fapi matnag rok ni yad be sak'iy u charen, "Mu thanged e fan rok e pi prist nir rok SOMOL! Kar puruy'gad ngak David mdarogned ngog nike mil, ni yug aram rogon ni yad manang ni kab kafram i yib." Machane fapi matnag rok e dariy bagyad ni mithmith ni nge li' fapi prist rok SOMOL.

¹⁸ Ma aram me ga'ar Saul ngak Doeg, "Mu thang e fan rorad!" — me thang Doeg e fan rorad ni yad gubin. Rofen nem e thang e fan rok meruk i ragag nge lal e prist ni kar tayon'ed e mad ni efod.

¹⁹ Miki yog Saul ni ngan thang e fan rok urngin e tin kabay e girdi' nu Nob, ni fare binaw rok e prist:

nni thang e fan rok e pi pumo'on, ppin, bitir nge tin kab ran e bitir, garbaw, dongki, nge saf.

²⁰ Machane Abiathar, ni reb e pumo'on ni fak Ahimelek, e thay nge mil, nge yan ngak David.

²¹ Me weliy ngak rogon nike thang Saul e fan rok fapi prist rok SOMOL.

²² Me ga'ar David ngak, "Nap'an nug guy Doeg u rom e rornem, mar gunang nra yog ngak Saul. Ere gag tapgin e yam' nike tay urngin pi girdi'em.

²³ Mu par rog ma dab murus. Ba'adag Saul ni nge thang e fan rodow ni gadow l'agruw, machane ga ra par rog ma dariy ban'en nra buch rom."

23

David ni Ayuweg fachi Binaw nu Keilah

¹ Me rung'ag David nike cham e pi Filistine ko fachi binaw nu Keilah ma yad be iring e *grain* riy ni ka fin nt'ar.

² Ma aram me fith SOMOL ni ga'ar, "Gu ba'adag ni gu ra yan gu cham ko pi Filistine?"

Me fulweg SOMOL ni ga'ar, "Mman mu cham ngorad ngam ayuweg yu Keilah."

³ Machane me ga'ar e pi salthaw rok David ngak, "Ke gaman e tin ngad dugowgad ngay u roy u lan yu Judah; ma ku ra gel boch e kireb riy ni fa'an gad ra yan nga Keilah ngad chamgad e pi salthaw nu Filistine!"

⁴ Ma aram miki fith David laniyan' SOMOL bayay, me ga'ar SOMOL ngak, "Mman ngam cham nga Keilah, ya bay gu pi' e pi Filistine nga pa'am."

⁵ Aram me yan David nge pi salthaw rok nga Keilah ngar chamgad ko pi Filistine; miyad thang e pogofan rok bo'or i yad miyad fek e gamanman

rorad. Ere aram rogon ni ayweg David fachi binaw.

⁶ Nap'an ni mil Abiathar ni fak Ahimelek nge yan ngak David ngalan yu Keilah, me ke fek fare mad ni *efod*.

⁷ Minog ngak Saul nike yan David nga Keilah, me ga'ar, "I Got e ke tay David ngalan pa'ag. Ke thabaynag David ir ko wup nike yan ngalan ba binaw nib yoror ma bay e pi garog riy ni fan ko mael."

⁸ Ma aram me pining Saul e pi yu raba' i salthaw rok ni ngranod ko mael nga Keilah ngar koled David nge pi salthaw rok.

⁹ Nap'an ni rung'ag David nike t'ar Saul liben ni nge cham ngak, me ga'ar ngak Abiathar ni prist, "Mfek fare *efod* i yib ngaray."

¹⁰ Ma aram me ga'ar David, "SOMOL, ni Got nu Israel, kug rung'ag nike t'ar Saul liben ni nge yib nga Keilah nge gathay ni bochag, i gag e re tapigpig rom.

¹¹ Ere mog, ra pi'eg e pi girdi' ney nu Keilah ngalan pa' Saul? Mog, rriyul' nra yib Saul, ni bod ni kug rung'ag? SOMOL, ni Got nu Israel, gu be wenig ngom ni ngam fulweg lungug!"

Me fulweg SOMOL ni ga'ar, "Ra yib Saul."

¹² Miki fith David bayay ni ga'ar, "Ma pi girdi' nu Keilah ney, yad ra pi'eg nge pi salthaw rog ngalan pa' Saul?"

Me fulweg SOMOL ni ga'ar, "Yad ra rin'."

¹³ Ere David nge pi salthaw rok ni gonap'an yad n'el mir'ay u gubin e ra chuwegad u Keilah ni kachingiyal' nem ni dar talgad u bang. Fa'ani

rung'ag Saul nike chuw David u Keilah, me pag e tin ni yog ni ngan rin'.

Jonathan e yog ni David e bayi Pilung

¹⁴ David e par ni be mith u daken e ted ni go' burey, ko fagi fithik' e garger u charen yu Zif. Ma gubin ngiyal' ma be guy Saul rogon ni nge pat ngak, machane Got e de pi' David ngalan pa' Saul.

¹⁵ Me guy David ni Saul e be gey ni nge thang e fan rok.

Me David e immoy u Horesh, ko fagi fithik' e garger u charen yu Zif.

¹⁶ Me yan Jonathan ngak e ngaram ngi i pi' e athangil nga lanyan' ma be puguran e ayuw rok Got ngak,

¹⁷ ni be ga'ar ngak, "Dab mu rus. Chitamagi Saul e dabyag ni nge rin' ban'en ngom. Ri manang ni gur e cha' ni bay mmang pilung nu Israel me gag e bay gu par ko re liw nib midig ngom."

¹⁸ Miyow michmich u mit Got ni ngar pirew ni yow fager. Me par David u Horesh, me yan Jonathan nga tafan.

¹⁹ Me yan boch e girdi' u Zif ngak Saul u Gibeah me lungurad, "Be mith David u lan e gin nib milsuwon ngomad u Horesh u daken fare burey ni Hakilah, u lan e gin bay ko yimuch ko ted u Judeah.

²⁰ Pilung, gamad manang feni ri ga ba'adag ni ngam kol David; ere moy ngalan e gin nib milsuwon ngomad, ma bay gguyed rogon nga ri mich ni ngam kol."

²¹ Me fulweg Saul ni ga'ar, "Mang e yigi fal'eg SOMOL wa'athmed ni fan e gimed ba gol ngog!

²² Mmarod ngam micheged bayay; migmed pir'eg e rrgin bay riy nge mini' e guy u rom. Kug rung'ag nrib cheag ko smithmith.

²³ Mu gayed ngam pir'eged e yungi n'en nriyul' ni i mith riy, ma dabisiy ni ngam fulweged e thin riy ngog ni papey. Ma aram e bay gu un ngomed, ma fa'anra kabay ko gi nug nem, ma bay gu tuluf nggu kol, ndemturug rogon machane gu ra gey u lane e re nam nem nu Judah ni ga'ngin."

²⁴ Ma aram mar chuwgad ngar sulod nga Zif ni yad bm'on rok Saul. Ma David nge pi salthaw rok e yad bay u magarger u Maon, u lan ba loway u bang ko yimuch ko fare gi ted nu Judeah.

²⁵ Me yan Saul nge pi salthaw rok ni ngar changar niked David, machane me rung'ag David ni yad be changarnag me yan nga bochi burey nib m'ak war u lan e ted nu Maon me par u rom. Nap'an ni rung'ag Saul murung'agen, me lek daken David.

²⁶ Me taw Saul nge pi salthaw rok nga barba' fare burey, me David nge salthaw rok e yad bay u barba'. Miyad be gur ni ngar milgad rok Saul nge salthaw rok, ni arme karbad i yib ngorad nike chuchugur ni ngan kolrad.

²⁷ Kachingiyal' nem me taw ba tamal'og me ga'ar ngak Saul, "Ngam sul e chiney! Ya fapi Filistine e karbad ni mael ko fare nam!"

²⁸ Ma aram me tal Saul i tuluf David me yan ni nge cham ngak e pi Filistine. Aram fan ni yima yog fithingan e re gin'em ni burey ko puf.

²⁹ Me chuw David nge yan ko fagi nug nu Engedi, ko gin i par riy ni be mith.

24

David ni pag Saul nib fos

¹ Fa'ani yan i mael Saul ngak e pi Filistine nge sul, minog ngak ni bay David u daken e ted nib chugur nga Engedi.

² Me fek Saul 3,000 ko tin th'abi falu' e salthaw rok u Israel nge yan ni be changarnag David nge salthaw rok ko ngek ko fapi war ni kanog fithingan ni War ko Kaming ni Malboch.

³ Me yib Saul nga ba yiy nib chugur nga bogi chum ni tafen e saf ni bay u to'oben e kanawo', me yan nga lan fare yiy ni nge pithig rogon. Ma bay David nge salthaw rok ni kar m'onod kar mithgad ngalan fare yiy.

⁴ Me lungurad ngak David, "Irerera' e ngiyal' ni ngam og ngak! Ya keyog SOMOL ngom ni bayi pi' e to'ogor rom ngalan pa'am ngam rin' e tin ni ga ba'adag ngak." Me pach David i yan nge th'ab bang ko fare mad rok Saul nib n'uw nde nang Saul.

⁵ Machane me dabuy David e ren'em nike rin',

⁶ me ga'ar ngak e salthaw rok, "I SOMOL e nge ayuwegneg nge dab gu rin' ban'en ngak e masta rog ni SOMOL e turguy ni nge mang pilung! Thingar dab gu rin' bochi ban'en ngak, ya ir fare pilung ni SOMOL e ke turguy!"

⁷ Ma aram me yog David ngak e salthaw rok ndab ra oggad ngak Saul.

Me sak'iy Saul, nge chuw u lan fare yiy nge yan.

⁸ Me lek David nga wean nge pining ni ga'ar, "Pilung rog!" Me sap Saul nga tomur me siro' David ngak nike tay fan,

9 me ga'ar, "Mangfan ni ga be motoyil ngak e pi'in yad be yog ngom ni gu be guy rogon ni nggu rin' ban'en ngom?"

10 Gur ma kam guy ni daba' e ke pi'em SOMOL nga pa'ag u lan fare yiy. Yog boch e salthaw rog ngog ni nggu li'em nga mum', machane me kireban'ug ngom, mu gog ngorad ndariy bochi ban'en ni nggu rin' ngom, ya gur fa'anem ni SOMOL e duwgiliyem ni ngam mang pilung.

11 Chitamag, mu sap ngabang e mad rom ni ba'aray u pa'ag! Gu th'ab nggu fek machane da gu li'em nga mum'. Re gi mad ney e susun e nge micheg nga lanin'um ndagur finey ni nggu togopluw ngom fa gu thang e fan rom', yugu aray rogon ni ga be gayeg ni ngam thang e pogofan rog, ndariy ban'en nib kireb ni kug rin' ngom.

12 Mang e yigi pufthin nagdow SOMOL ko mini' e arodow nib kireb! Mang e yigi gechig nagem ko tin kam ngongliy nib togopluw ngog, ya gag e dariy bochi ban'en ni gu ra rin' ngom.

13 Bay ba thin ni yima yog kakrom ni yima ga'ar, 'Tin nib kireb ban'en e pi'in nib kireb e yad ma rin'.' Ere dab gu ngongliy e kireb ngom.

14 Pilung nu Israel, a mu guy e ren'en ni ga be guy rogon ni ngam li' ngem'! Mu sap ko ren'en ni ga be lol'oeg! Ba pilis nib yam', ara ba yanuk!

15 I SOMOL e bayi pufthin, me duwgiliy ko mini' e arodow nib kireb. Mang e yigi changar nga fithik' e re pa' i oloboch ney, me yoror rog, me ayuwegneg u pa'am."

16 Fa'ani mu' David ko welthin, me ga'ar Saul, "David ni fakag, mog, ri gur e yer?" Me tabab Saul ko meyor.

17 Me ga'ar ngak David, "I gur e gab mat'aw, me gag e gub kireb. Rib fel' e tin ga be rin' ngog, me gag e gu be rin' e kireb ngom!

18 Daba' e kamdag ngog rogon feni fel' e tin ga be rin' ngog, ya yugu aram rogon ni pi'eg SOMOL nga pa'am ma da mu thang e fan rog.

19 Uw urngin yay nra kol be' e to'ogor rok miki pag nge yan ndabi li'? I SOMOL e nge ayuwegnem ni bochan e tin kam rin' e daba'.

20 Chiney e kari gu nang ni bay mmang pilung nu Israel, ma bayi par e re lungun nem rom nge mang gur e mu gagiyeagnag.

21 Machane ngam micheg ngog u fithingan SOMOL ndab mu thang owchen e pi'in owcheg, nge par fithingag nge fithingan e tabinaw rog ndab ni pag talin."

22 Me micheg David ngak nra rin' ni aram rogon.

Ma aram me sul Saul nga tabinaw rok, me sul David nge salthaw rok ko gin yad be mith riy.

25

Yam' ni tay Samuel

1 Me yim' Samuel, me mu'ulung urngin piyu Israel ngar mowaw niked. Miyad k'eyag u tabinaw rok u Ramah.

David nge Abigail

Tomuren e biney, me yan David nga ted u Paran.

2-3 Ma immoy ba pumo'on ni Nabal fithingan ni be' ko fare ke girdi' rok Kaleb. I Nabal e be' ko fare binaw nu Maon, ma bay e binaw ntafen u charen fachi binaw nu Karmel. Re mo'on ney e rib fel' rogon, bay 3,000 e saf nge bbiyu' e kaming

ni fak. Ma Abigail ni le'engin e ba pidorang ma ba llowan', machane re mo'on nem e ba thinthinan' ma ba pey e damumuw ngak.

Immoj Nabal u Karmel ni i th'ab bun'en e pi saf rok,

⁴ ma bay David u daken e ted me rung'ag murung'agen e n'en ni be rin' Nabal,

⁵ ma aram me l'oeg ragag e pumo'on ni kayad ba pagel ngranod nga Karmel, ni ngar guyed Nabal, ngar fagichiyed ni pa' David.

⁶ Me yog ngorad ni nge lungurad ngak Nabal: "Be fangichiyem David ni be ga'ar, 'Fager rog, gu be athpeg e falwa'athan ni fan ngom, nge tabnaw rom, nge urngin e tin bay rom'.

⁷ Ke rung'ag ni ga be th'ab bunu'en e pi saf rom, ma ba'adag ni ngam nang ni pi'in yad ma gafaliy e saf rom e ku'ur pired romad ma da gu rin'ed ban'en ngorad nib kireb. Dariy ban'en rorad nni iring u n'umngin nap'an ni ur pired u Karmel.

⁸ Kemus ni ngam fithrad miyad weliy ngom. Kugbad ko re rran ni yaran e madnom, ma be wenignag David ngom ni ngam gol ngomad nggu fel'gad u wun'um. Wenig ngom mu pi' e tin nrayag ni ngam pi' ngomad e pi tapigpig rom nge ngak e fager rom i David.' "

⁹ Pi salthaw rok David e ranod rogned e pi thin ney ngak Nabal ni lungun David. Ma aram miyad son u rom,

¹⁰ mfin ni fulweg Nabal ni ga'ar, "I David? I mini' e cha'anir? Ri dawor gu rung'ag ban'en ni murung'agen! Biney e rran e ke sug e re nam ney ko pi sib ni kar milgad rok e pi masta rorad!

11 Dab gu fek e flowa nge ran rog, nge pi gamanman ni kug li' ni fan ngak e pi'in ma puy bunu'en e saf rog, nggu pi' ngak bogi pumo'on ni karbad u dagnang ko uw!"

12 Me sul fapi salthaw rok David ko gin bay riy nga rogned ngak e tin keyog Nabal.

13 Me ga'ar ngorad, "Mm'agged e saydon romed nga lukngumed!" Miyad rin' ni bod nike yog. Ma ku errogon David niki m'ag e saydon rok nga lukngun mranod gonap'an 400 ko salthaw rok, miyad pag 200 e salthaw ngu'ur matnagiye e chugum rorad.

14 Me yan reb e pi tapigpig rok Nabal i ga'ar ngak Abigail ni le'engin Nabal, "Mog kam rung'ag e thin? Kel'oeg David bogi tamal'og karbad u magarger ni ngar fingichiyed e masta rodad, machane ki i tagopluw ngorad.

15 Ni yug aram rongon ni ur golgad ngomad; ma dariy bingyal' nra magawon niked gamad, ma gubin ngiyal' ni ugmed rorad u daken e yungi flang', mdariy ban'en ni fanmad nni iring.

16 Nep' ma rran ni u ra yororgad romad u n'umngin nap'an ni ugmed rorad ni ug matnagiye e yu ran' i gamanman rodad.

17 Wenig ngom, mu fal'eg i leamnag mag turguy e n'en ni ngan rin'. Ran'ey e rayag ni nge mang ba riya' ko masta rodad nge gubin gathon e tabnaw rok. Ba gel e thinthinan' rok ni dariy be' nra motoyil ngak!"

18 Kangiyal' nem me kunuy Abigail 200 e flowa, nge l'agruw e tutuw ni keru' e gamanman nib sug ko wayin, nge lal e saf ni kan urfiy, nge

l'agruw i barril nib sug ko *grain* ni kan urfiy, nge ra'ay punug e wom'ngin e *grape* ni kan galk'ad ke mlik', nge 200 e yuchi kek ni kan ngongliy ko *fig* nib mlik', me tay fa pin'en nga daken keru' bogi dongki.

¹⁹ Ma aram me ga'ar ngak e pi tapigpig, "Mmarod mm'onad ma bay ug lekmed." Machane de yog ban'en ngak figirngin.

²⁰ Be yan Abigail u daken e dongki rok u tharen e burey nib chiygog ma yigi gin me David nge pi salthaw rok ni yad be yib i yib ngak.

²¹ Ma ba'aray e n'en niki i leamnag David, "Mang e rin' mu gu ayuweg e tirok e binem e girdi' u roy u magarger? Dariy ban'en rok nni iring, ma irera' rogon ni nge fulweg taban e ayuw rog?"

²² Mang e yigi thang Got e fan rog ni fa'anra dab gu mu' i thang e fan rok gubin fapi pumo'on u m'on ndawori kadbul!"

²³ Nap'an ni guy Abigail David, me papeynag ir nge og nga but' nge yan i paraw nga daken e but'

²⁴ u puluwon rifrifen ay David, me ga'ar ngak, "Siro', wenig ngom, mmotoyil ngog! Mu tay urngin e kireb riy nga dakenag.

²⁵ Wenig ngom, dab mu telim ngak Nabal, ya ir e dariy ban'en ni bfel' ngay! I ir e ri de thilthil nge fan fithingan – ni balyang!* Siro', da ugmoy u rom ko ngiyal' ni taw e pi tapigpig rom.

²⁶ I SOMOL e ke tem ni dawor mu sulweg taban e kireb ngam thang e fan rok e pi to'ogor rom. Ma chiney e gu be micheg ngom u fithingan SOMOL ni be par nib fos ni pi to'ogor rom nge urngin e pi'in

* **25:25 NI BALYANG:** Fan e re ngachal ni Nabal ney ni Hebrew e "i balyang."

yad ba'adag ni ngar rin'ed ban'en ngom nib kireb e bay ni gechig nagrad ni bod Nabal.

²⁷ Siro', wenig ngom, mu fek e pi tow'ath ney ni kug fek i yib ngom, ngam pi' ngak e pi salthaw rom.

²⁸ Siro', wenig ngom mu n'agfan rog, ni fa'anra bay ban'en nib kireb ni kug rin'. Bayi tem SOMOL ni gur e pilung, ma ku errogon e pi'in owchem, ni bochan e ga be mael ni fan ngak; ma dab mu rin' ban'en nib kireb u n'umngin nnap'an e yafos rom.

²⁹ Fa'anra cham be' ngom ni be guy rogon ni nge li'em nga mum', me SOMOL ni Got rom e bayi tem ndabi buch ban'en rom, ni bod be' ni pumo'on ni be matnagiy ban'en nrib t'uf mab tolang puluwon. Machane pi to'ogor rom e bayi mangiyrad nga palog, ni bod rogon e malang ni gan e gawul rok be' ni pumo'on.

³⁰ Ma nap'an nra rin' SOMOL ngom urngin e tin nib manigil nike micheg nra rin' ma tem ni gur e pilung nu Israel,

³¹ ma aram e dabki kireban'um fa magafan'um, ko pogofan ni kan thang ni dariy tapgin ara fal-bayen ni um tay. Ma nap'an nra tow'ath nigem SOMOL, ma siro', wenig ngom dab mu pagtalig."

³² Me ga'ar David ngak fare pin, "Ngu'un pining e sorok ngak SOMOL, ni Got rok yu Israel, nike pi'em e daba' ni ngad mada'gow!

³³ Kemagaer Got nga fenam gonop nge n'en ni kam ngongliy e daba' ni nge talegeg ko tin kireb ni aram e mthang pogofan nge kireb ni kug learnag ni nggu rin'.

³⁴ Ke teg SOMOL ndag rin' ban'en nib kireb ngom. Machane kug mu' i micheg u fithingan Got

rok yu Israel ni be par nib fos ni fa'an mang e dam papey nigem ngad mada'gow, mra gabul ni kadbul ma go' ke yim' e pi pumo'on rok Nabal!"

³⁵ Ma aram me fek David e chugom nike fek Abigail i yib ngak me ga'ar ngak, "Mu sul nga tafnam ma dabi magafan'um. Bay gu rin' e tin ga ba'adag."

³⁶ Me sul Abigail ngak Nabal, ni kabay u tabnaw ni be mur ni bod e mur ko pilung. Ma ke chingnag Nabal ma ke felfelan', ere de yog Abigail ban'en ngak nge mada' ko kakadbul.

³⁷ Ma nap'an ni m'ay e chingaw rok Nabal me weliy urngin ban'en ngak. Me pil reb e nguচেy nib ga' u lolugen nge par u but' ndaki yag ni mithmith.

³⁸ Ma ragag e rran nga tomur me pag SOMOL Nabal nge yim'.

³⁹ Nap'an ni rung'ag David nike yim' Nabal, me ga'ar, 'Ngu'un pining e sorok ngak SOMOL! Ke fulweg taban e kireb ni rin' Nabal ngog, ma ke teg I gag e tapigpig rok ni da gu rin' ban'en nib kireb. I SOMOL e ke gechignag Nabal ko kireb rok."

Ma aram me pi' David e thin nge yan ngak Abigail ni ngar mabgol gow.

⁴⁰ Me yan e pi tapigpig rok David ngak Abigail u Karmel me lungurad ngak, "Ke l'ogmad David ni nggu feked gur i yan ngak ngam mang le'engin."

⁴¹ Me siro' Abigail nge math peri' nga daken e but' me ga'ar, "I gag e tapigpig rok, ma kug fal'eg rogog ni ngug maluknag rifrifen ay e pi tapigpig rok."

⁴² Me sak'iy ngalang nib pay nge af nga daken e gamanman rok ni dongki. Me un fa lal i ppin

ntapigpig rok ngak, ma aram me un ngak e pi tapigpig rok David nge mang le'engin David.

⁴³ Me David e ka le'engin Ahinoam nu Jezreel, ma aram e chiney e ki mang Abigail reb i le'engin.

⁴⁴ Ma ngiyal'nem e ke pi' Saul fare bpin ni fak ni aram Mikal, ni fa'an i le'engiy David ngak Palti nib mo'on ni fak Laish, ni ir be' ko fachi binaw nu Gallim.

26

I David niki pag Saul Bayay nde li'

¹ Me yib boch e pumo'on nu Zif ngak Saul u Gibeah ngrogned ngak ni be mith David u daken e burey u Hakilah u taban fagi ted nu Judeah.

² Ka ngiyal'nem me yan Saul nge 3,000 e tin nth'abi cheag ko salthaw rok nu Israel ko ted nu Zif ni yad be changarnag David,

³ marbad ra n'ufed e tent rorad nga daken e Burey u Hakilah, ni ba chugur ko kanawo' u ba' ni ngek yu Jeshimon. Ma David e ngiyal'nem e kabay u daken e ted u magarger, me nang nike yib Saul ni be gey,

⁴ me l'oeg e pi damit miyad pir'eg nriyul' ni bay Saul u rom.

⁵ Kangiyal' nem me yan David nge yan i guy e chingi n'en nike mol Saul riy nge Abner nib mo'on ni fak Ner, ni ir e ba tolang ko fa raba' i salthaw rok Saul. Ma ke mol Saul u lan e *tent*, ma pi salthaw rok e kar n'ufed e *tent* rorad nib liyeg Saul.

⁶ Ma aram me fith David i Ahimelek nib Hitite, nge Abishai nib mo'on ni walagen Joab (ni chitiningirow e Zeruyah) ni ga'ar, "Mini' e aromew

nra un ngog nggu warow ngalan fa gin'en nike n'uf Saul e pi *tent* riy?"

Me fulweg Abishai ni ga'ar, "I gag e ngu'un ngom."

⁷ Aram e re nep' ni yan David nge Abishai ngalan e gin kanpag fapi *tent* ko pi salthaw rok Saul riy miyow pir'eg Saul ni be mol u lukngun fapi *tent* ni bay e sarey rok u charen lolgen nib rog nga but'. Ma be mol Abner nge fare ulung i salthaw ni kar liyeged Saul.

⁸ Me ga'ar Abishai ngak David, "Ke tay Got e en to'ogor rom ngalan pa'am e nep' ney. Ere mpaggeg nggu rugoy e sarey rok ngak, nggu michgiy u but' nri ta'abyay – dabiman e l'agruw yay ni nggu rugoy!"

⁹ Machane me ga'ar David, "Ri dab mu maad'ad ngak! SOMOL e ra gechignag e en nra rin' e kireb ngak e re pilung nike turguy.

¹⁰ Miki ul ul David ngay nge ga'ar, "I SOMOL ni be par nib fos, e ir e bayi thang e pogofan rok Saul, ndemturug ko bay yim' nrogon e yam fa bay yim' u fithik' e mael.

¹¹ SOMOL e dabun ni ngguy rogon nggu gafgow-nag e en nike tay ni pilung! Ngad fekew e sarey nge tafen e ran rok, mdarow."

¹² Ma aram me fek David fare sarey nge fare tafen e ran u charen lolugen Saul, mranow Abishai. Dariy be' ni guy fa nang e n'en ke buch ma ku dariy be' ni od – yad gubin ni go' yad bmol, ni bochan e SOMOL e ke k'aring bang i chuchuw ngorad nib gel.

¹³ Ma aram me th'ab David riy nga barba' fare loway nge yan nga daken fare burey, nike palog

boch,

¹⁴ me tolul ngak fa raba' i salthaw rok Saul nge Abner ni be ga'ar, "Abner! Ga be rung'ag lamag?"

Me fith Abner ni ga'ar, "Mini' e cha'nem ni be tolul nike pug e en ni pilung?"

¹⁵ Me fulweg David ni ga'ar, "Abner, gathi gur e re pumo'on nth'abi cheag u Israel? Ere mangfan ndamur yororiy e masta rom, ni fare pilung? Fin chiney e ke yib be' u fithik' e pi *tent* romed ni nge thang e fan ko masta rom.

¹⁶ Abner, de yag nim rin' e maruwel rom! Kar gog u fithingan SOMOL ni be par nib fos ni gimed gubin ma rib fel' ni ngam m'ad, ni bochan e dam ayuweged e masta romed ni nge dabi buch ban'en rok, ni ir e ke tay SOMOL ni nge mang pilung. Amsapgad! Bu uw e sarey rok e en ni pilung? Bu uw fare tafan e ran ni immoy u charen lolugen?"

¹⁷ Me poy Saul laman David me fith ni ga'ar, "Mog lungum e yer, i gur David ni fakag?"

Me fulweg David ni ga'ar, "Errogon, i gur Pilung."

¹⁸ Miki ga'ar David, "Siro', mangfan ni ka ga be l'olgeg, i gag e tapigpig rom? Mang e kar gu rin'? Ba mang kireb e kar gu ngongliy?"

¹⁹ Gur pilung, mmotoyil ko n'en ni nggog. Fa'anra SOMOL e ke pingegem kam togopluw ngog, mab maligach e yira pi' ngak me thilyeg e leam rok; machane fa'anra ngongol rok boch e girdi', me ere mang e yigi aw e buch wa'athan rok SOMOL nga dakenrad. Ni bochan e kar tulufedgag nga wuru' e nam rok SOMOL kug wan ngab nam ni kemus ni yi go' bogi got rok yug reb e nam e be yag ni gu tayfan.

²⁰ Dab mu pageg nge map' racha'eg u daken yug reb e but', nib orel u p'eowchen SOMOL. Mangfan nthingari yib e pilung nu Israel ni nge thang e fan rok bochi ke yanuk ni bod gag? Mangfan nthingari tulufeg ni nge koleg ni bod ba arche' ni malboch?"

²¹ Me fulweg Saul ni ga'ar, "Kug rin' e kireb. David ni fakag, mu sul e ngaray! Ri dakuriy bi'id ni nggu rin' ban'en nib kireb ngom, ni bochan e dam fek e pogofan rog e nep' ney. Kug par ndariy rogog! Kug rin' ban'en nrrib gel e kireb riy!"

²² Me fulweg David ni ga'ar, "Ba'aray e sarey rom, i gur pilung. Mu pag reb e salthaw rom nge yib e ngaray nge fek.

²³ I SOMOL e ra pi puluwon e pi'in yad ba yul'yul' ma yad bmat'aw. Ke pi'em ngalan pa'ag e daba', machane dagu rin' ban'en ngom, gur e en ke tem SOMOL ni pilung.

²⁴ Bod rogon ni ku gu rin' ngom e daba' ni da gu fek e pofogan rom, e mang e yigki rin' SOMOL ngog ni aram rogon nge chuwegned u gubin e oloboch!"

²⁵ Me ga'ar Saul ngak David, "Fakag, nge fal'eg Got wa'athmed! Gubin e pin'en ni bay mu rin' ma bay yan i aw ni bfel' rogon!"

Ma aram me yan David, me sul Saul nga tabnaw rok.

27

David u fithik' e pi Filistia

¹ Me ga'ar David u wan', "Bayi reb e rran me li'eg Saul nggum'. N'en th'abi bfel' ni nggu rin' e ngug mil nga Filistia. Ma aram me pageg Saul ndabki

changar nigeg u Israel, mug par ndariy ban'en nra buch rog."

² Ma aram me yan David nge fa 600 i salthaw rok ni kachingiyal' nem ngak Akish nib mo'on ni fak Maoch, ni pilung nu Gath.

³ Me yan i par David nge pi salthaw rok u rom u lan yu Gath ni yad chon e tabnaw rorad. Ma fa gali ppin rok David e ra unew ngak, ni aram Ahinoam nu Jezreel, nge Abigail nu Karmel, ni i le'engiy Nabal nike yim'.

⁴ Nap'an ni rung'ag Saul nike mil David ke yan nga Gath, me pag i guy rogon ni nge pir'eg.

⁵ Me ga'ar David ngak Akish, "Fa'anra gur e fager rog, mag pageg nggu par u lan reb e yuchi binaw nib achig. De t'uf ni ngu'ug par rom u lan e re binaw ney ni tafen e pilung."

⁶ Ma aram me pi' Akish fachi binaw nu Ziklag ngak, ma aray fan ni yu Ziklag e ba milfan ngak e pi pilung nu Judah ni ka aram nap'an i yib.

⁷ Me par David u lan yu Filistia ni ragag nge n'el e pul.

⁸ Ma ngiyal' i n'em e i yan David nge pi salthaw rok ngu'ur maelgad ngak e girdi' nu Geshur, Girzi, ngu Amalek, pi girdi' ney e kari n'uw nap'an ni kar pired ko rengi n'em. Ma yan David ngi i cham ko binaw rorad nge taw nga Shur, i yan nga pe'ning nge mada' nga Egypt,

⁹ ni be thang e fan rok gubin e pumo'on nge ppin ma be fek e saf, garbaw, dongki, kamel, ni mus ko mad. Ma aram me sul ngak Akish,

¹⁰ ni ir e rayag ni fith ngak ni nge ga'ar, "Bu uw e gin mman ngay ko cham e yaney?" Ma aram

e ra yog David ngak nike yan nga ley ni yimuch yu Judah fa gin nib milsuwon ko fare ke girdi' rok Jerahmeel fa gin nma par e pi Kenite riy.

¹¹ David e ma thang e pogofan rok gubin e girdi', ni pumo'on nge ppin, ni bochan e nge dakuriy be' ni ngki yag rok ni nge sul nga Gath nge weliy e tin ke rin' David nge pi salthaw rok. Irera' e n'en ni i rin' David u n'umngin nap'an ni par u lan yu Filistia.

¹² Machane Akish e pagan' ngak David me ga'ar u laniyan', "Girdi' rok David u Israel e kar fananikayed daken ni rib gel ere aram e bay i pigpig ngog u n'umngin nap'an e yafos rok."

28

¹ Ma fa'ani bingyal' me ulunguy piyu Filistia e salthaw rorad ni ngar maelgad ngak piyu Israel, me ga'ar Akish ngak David, "Ngam nang ni gur nge salthaw rom e ngam uned ngog ko mael."

² Me ga'ar David, "Kefel' ni arogon. I gag e tapigpig rom, me gur e bay mu guy e tin bay gu rin'."

Me ga'ar Akish, "Kefel'! Bay gu tem ni gur e ngu'um par ni pos rog ndariy n'umngin nap'an."

Saul ni fith lanyan' ba sothiw

³ Re ngiyal' i n'em e ke yim' Samuel, ma urngin e girdi' nu Israel nra mowaw niked nge mu' miyad k'eyag u Ramah ni aram e binaw rok. Mi Saul e ke chuweg urngin e tamanbey nge sothiw u lan yu Israel.

⁴ Me mu'ulung e salthaw rok e pi Filistine ngarbad ra pired nga to'oben e binaw nu Shunem;

me ulunguy Saul piyu Israel ngranod ra pired ko burey ni Gilboa.

⁵ Fa'ani guy Saul e salthaw rok piyu Filistia me yib e marus ngak,

⁶ ma aram me fith ngak SOMOL e n'en ni nge rin'. Machane de fulweg SOMOL lungun, nde fulweg u malik'ay, ara ni guy ko Urim, ara Thummim, ara u l'ugun e pi profet.

⁷ Me ga'ar Saul ngak e pi tolang ni yad bay u tan pa', "Mu guyed be' ni bpin nib sothiw nggu wan ngak ko bay."

Miyad fulweg ngak ni lungurad, "Bay reb u Endor."

⁸ Me piliyeg Saul ya'an; i yin' e mad nga daken nib thil ya'an, ma fa'ani aw e lumor me un l'agruw e salthaw rok ngak ni ngranod ra guyed fare pin. Me ga'ar Saul ngak, "Mu fith e pi kan ngrognd ngom e n'en ni bayi buch ngamog ngog. Mu pining ya'an e re mo'on ni bay gog fithingan."

⁹ Me ga'ar fare pin, "Rib mudugil ni ga manang e tin ke rin' Saul ni Pilung, nga rogon nike chuweg e pi tamanbay nge pi sothiw u lan yu Israel. Ere mang ni ga be guy rogon ni nggu aw ko wup rom ngan thang e pogofan rog?"

¹⁰ Ma aram me micheg Saul bbugithin ni ga'ar, "Rogon nib riyul' ni bay SOMOL ni be par nib fos e aram rogon ni gu be micheg ngom ni ga ra rin' ma dab ni gechig nigem."

¹¹ Me fith fare pin ngak ni ga'ar, "I mini' e nggu pining ya'an?"

Me ga'ar Saul, "I Samuel."

12 Me guy fare pin Samuel me k'ad fare pin e tolul. Me ga'ar ngak Saul, "Mangfan ni kam ban nigege? Ya gur Saul ni Pilung!"

13 Me ga'ar fare pilung ngak, "Dab mu rus! Mang e ga be guy?"

Me ga'ar fare pin, "Gu be guy ba ya'al ni be yib ngalang u fithik' e but'."

14 Me fith Saul ni ga'ar, "Uw rogon ya'an?"

Me fulweg fare pin ni ga'ar, "Be' nib mo'on nib pilibthir e be yib ngalang. Bay ba wuru' e mad nib n'uw u daken."

Me nang Saul ni Samuel eram, me siro' ni aram e ke tayfan.

15 Me ga'ar Samuel ngak Saul, "Mangfan ni gu be toffan ma ka mub mmagawon nigege? Mangfan ni kam piningeg ku gub?"

Me fulweg Saul ni ga'ar, "Ke yib e gafgow ngog ni ba ga'! Pi Filistine e kar m'aged e mael ngog, ma ke n'igeg Got. Ra gu fith ban'en ngak ma dakir fulweg, ndakir fulweg taban u l'ugun e pi profet ara u malik'ay. Aray fan ni kug piningem ni ngamog ngog e n'en nthingar gu rin'."

16 Me ga'ar Samuel, "Mangfan ni kam piningeg, ni er rogon nike n'igem SOMOL ma kam par ni gur e to'ogor rok?"

17 I SOMOL e ke rin' ngom e tin yog ngom u l'ugunag: Ke fek rom e gagiyeg ni ga be tay ngak piyu Israel ke pi' ngak David.

18 Da mfol ko tin ni yog SOMOL ngom ni ngam rin', ya da mu thang e fan rok e pi Amalek ni gubin nge gamanman rorad. Aram fan nike yodoro' nigem SOMOL e chiney.

19 Bayi pi'em nge piyu Israel nga pa' e pi Filistine. Gabul e gur nge fapi pumo'on ni fakam e bay mbad ko bin gu bay riy e tamilang, ma ku bayi pi' SOMOL e salthaw nu Israel nga pa' piyu Filistia."

20 Kachingiyal' nem me thig Saul nga but' me par u daken e but' nib k'iy, ni kari rus ko tin keyog Samuel. Ma kem'ay gelngin, ni bochan e de kay ban'en ni reb e rran nge reb e nep' ni polo'.

21 Me yan fare pin ngak me guy ni kari rus, me ga'ar fare pin ngak Saul, "Wenig ngom, kug dow ko pogofan rog kug rin' e tin kam wenignag ngog.

22 Ere wenig ngom, mu rin' e tin nggu wenignag ngom. Ba'aray e ggan ni ganam. Mu koy nge yib gelngim ngam milekag."

23 Me ga'ar Saul e dabi kay ban'en. Machane pi tolang ni yad bay u tan pa' e ur tawasergad ngak ni nge kay ban'en. Aram me fol rorad, me suwon nge par nga daken e chob.

24 Me gurnag fare pin ir nge li' ba pifak e garbaw ni i duruw'iy ke sugrug. Me fek boch e *flour* nge ngongliy rogon, me lith boch e flowa nde tay e is ngay.

25 Me tay fapi ggan nga p'eowchen Saul nge pi tolang ni yad bay u tan pa', miyad kay. Miyad chuw u rom ni ka re nep' nem.

29

Piyu Filistia nra dabuyed daken David

1 Me pining yu Filistia urngin raba' e salthaw rorad nga ta'bang nga Afek, ma ku aram e ngiyal nike n'uf piyu Israel e *tent* rorad ko fare alublub nu lane Loway ni Jezreel.

² Ma fa lal i pilung nu Filistia e ranod ko mael ni bay e yu raba' i salthaw rorad ni yu ra'ay nge yu bbiyu' girdi'en; me yan David nge tirok e salthaw u tomur ni yad Akish ni Pilung.

³ Me guyrad fapi tolant ko salthaw nu Filistia miyad fith, "Mang e n'en ni be rin' e pi Hebrew ney u roy?"

Me fulweg Akish ni ga'ar, "Irerar' David, nreb e tolang ko salthaw rok Saul ni Pilung nu Israel. Ke n'uw nap'an nike par rog. Dawori rin' ban'en nib kireb nrayag nu gu pir'eg nib kireb e rok riy ni ka nap'an e rofen ni ba'aram ni yib ngog."

⁴ Machane fapi tolang ko salthaw nu Filistia e ra damumuwgad ngak Akish me lungurad ngak, "Mu l'oeg e re mo'on nir nge sul ko fare binaw ni kam pi' ngak. Dab mu pag nge un ngomad ko mael; ya richey mechel nge cham ngomad ko ngiyal' ni yibe mael. Fa ku bu uw reb e kanawo' ni kura fal'eg laniyan' e masta rok ngak ni bod e yam' nra tay e salthaw rodad?"

⁵ Ya chiney e irerar' David, fa en nma yon' e pi'in ppin e tang ni murung'agen nnap'an ni yad be churu', 'I Saul e thang e fan rok yu biyu', machane David e thang e fan rok yu ragag e biyu'."

⁶ Me pining Akish David nge ga'ar ngak, "Nggog u fithingan Got nu Israel ni be par nib fos nri gab yul'yul' ngog; ma rib magan'ug ngay ni ngam un ngog ngdarow ko re mael ney. Dawor gu pir'eg ban'en nib kireb rom ni ka fa rofen ni mub ngog ke mada' ko chiney. Machane tin ba'aram e pilung e damur fel' u wan'rad."

⁷ Ere mu sul nga tabnaw u fithik' e gapas, ma dab mu rin' ban'en nra kireb u wan'rad."

⁸ Me fulweg David ni ga'ar, "Siro', ba mang e kar gu rin' nib kireb? Fa'anra, bod rogon ni kamog, ndawor mu pir'eg ban'en nib kireb rog ni ka nap'an e rofen ni gu tabab i pigpig ngom, me'ere mangfan ndab gu'un ngom, masta ma pilung rog, nggu cham ngak e pi to'ogor rom?"

⁹ Me fulweg Akish ni ga'ar, "Ku errogen ni gu be learnag." Me ga'ar Akish, "Kug tem ni gab yul'yul' ni bod ba angel rok Got. Machane tin ba'aram e pilung e karognd ndabiyag ni ngam un ngomad i yan ko re mael ney.

¹⁰ David, arme nge gabul ni kakadbul ma gimed urngin e pi'in mu chugad rok Saul kambad ngog e ngam odgad nib kakadbul ma ngay gi m'ug e yal' ma kam chuwgad."

¹¹ Ma aram mi yigi kakadbul u reb e rran me tabab David nge pi salthaw rok ko sul i yan nga Filistia, ma piyu Filistia e ranod nga Jezreel.

30

Mael ntay ngak e pi Amalekite

¹ Me yan l'agruw e rran me taw David nge salthaw rok nga Ziklag. Ma pi Amalekite e karbad ra maelgad nga ley ni yimuch yu Judah ma kar chamgad nga Ziklag. Kar urfied fare binaw nga but'

² ma kar feked urngin e ppin; ma dar li'ed be' nge yim', machane kar feked gubin e girdi' ke un ngorad karanod.

³ Nap'an ni taw David nge pi salthaw rok, mar pir'eged ni kan urfij fare binaw nga but' ma kan

fek pi le'engirad, pi fakrad ni pumo'on nge ppin kan yan.

⁴ Me tabab David nge pi salthaw rok ko meyor nge taw ko ngiyal' nike thay parowrad ko meyor.

⁵ Mus ko fa gali ppin rok David ni aram Ahinoam nge Abigail ma kan fekwow.

⁶ Kari magawon David e ngiyal'nem, ni bochan e gubin e pi salthaw rok ma kari buch laniyan'rad ngak pifakrad ni kanfek, ere kar weliyed ni ngar malang nigned David; machane SOMOL ni Got rok e pi e athamgil nga laniyan'.

⁷ Me ga'ar David ngak Abiathar ni prist ni be' ni pumo'on ni fak Ahimelek, "Mu fek fare efod i yib ngog," me fek Abiathar i yib ngak.

⁸ Me fith David SOMOL, "Rayag ni nggu lek daken e pi'in karbad ngaray ko mael? Mog, rayag ni gu kolrad?"

Me fulweg SOMOL ni ga'ar, "Mu lek dakenrad; ya ga ra kolrad ngam ayweg e pi'in kan fekrad."

⁹ Ma aram me yan David nge fa n'el mir'ay i salthaw rok, ma nap'an nra tawgad ko l'ul ni Besor, me par bochi yad u rom.

¹⁰ Miki ul ul David ko milekag rok ni yad aningeg mir'ay i salthaw rok; fa l'agruw mir'ay e salthaw rok e kay gi gel e magaer rorad ni ngku ra tha'bed fachipa' i lul', ma aram miyad par u ba'nem e lul'.

¹¹ Me pir'eg fapi salthaw ni yad David bochi pagel nu Egypt u wuru' e binaw miyad fek i yib ngak David. Miyad pi' boch e ggan nge ran ngak,

¹² boch e fig nib fengfeng, nge l'agruw punug i *grape* ni kan gelk'ad ke mlik'. Me abich nge mu' me

sul gelngin; ya de kay fa unum ban'en nike polo' e dalip e rran riy.

¹³ Me fith David fachi pagel ni ga'ar, "Mini' e en ni masta rom, ma ga be' nu uw?"

Me fulweg ni ga'ar, "Gag be' nu Egypt, ni tapigpig rok be' ko Amalek. Dalip e rran nike digeyeg e masta rog u roy ni bochan e gu m'ar.

¹⁴ Kug maelgad ko fa gin ni tafen e pi Kerethite u ley ni yimuch yu Judah nge fa gin tafen fare ke girdi' rok Kaleb, ma kug urfiyed nga but' fare binaw nu Ziklag."

¹⁵ Me fith David ngak ni ga'ar, "Mog, rayag ni ngam pow'iyeg i yan ko pi girdi'en e cham nem?"

Me fulweg ni ga'ar, "Gu ra rin' ni fa'an ga ra micheg ngog u fithingan Got ndab mu li'eg nggum' ara mu pi'eg ngak e masta rog."

¹⁶ Me pow'iy David i yan ngorad.

Fapi tacham e yug ra bagyad ma gin bay riy ko re gin'em, ni yad be abich, ma yibe unum, ma yibe madnom ni bochan urngin e tin kar koled u Filistia ngu Judah u fithik' e mael.

¹⁷ Me yan i reb e rran riy ni be pufewoch me cham David ngorad nge yan i blayal. Aningeg mir'ay e pi Amalekite e ra milgad u daken e kamel, kemus e pi'in nra thaygad ngranod.

¹⁸ Me fek David gubin e girdi' nge urngin ban'en ni leag e pi Amalekite, nib mu'un fa gali ppin rok ngay;

¹⁹ gubin ni fek dariy ban'en nni fek nde yag ni sulweg. Miki fulweg David urngin e pi pumo'on nge ppin ni pifak fapi salthaw rok, nge urngin ban'en ni leag e pi Amalekite.

²⁰ Miki fulweg urngin e yu ran' i saf nge garbaw; me yan fapi salthaw rok ni yad be gafaliy fapi gamanman ni gubin ni bay nga m'on; me ga'ar e girdi', "Pin'ey e bmilfan ngak David!"

²¹ Ma aram me sul David ngak fa l'agruw mir'ay i salthaw rok nra pired ko fare pa' i lul ni Besor ni bochan e dakuriy gelngirad ni ngkur uned ngak. Marbad i yib ni ngar mada'gad David nge pi salthaw nra uned ngak, me yan David i yan ngorad nge yan i nang salperad.

²² Machane boch e pi salthaw nra uned ngak David e ri yad ba kireb, me lungurad, "Dar uned ngodad, ere dab da pi'ed boch ngorad e pin'en ni kad feked ko mael. Rayag ni ngar feked pi le'engirad nge pifakrad mranod ngar chuwgad."

²³ Machane me fulweg David ni ga'ar, "Pi walageg, dabiyag ni ngam rin'ed ni errogon ko tin ke pi' SOMOL ngodad! Ke taydad nde buch ban'en rodad me ir e ke gagiyegnag kad gelgad ngak fapi cha' ni ud maelgad ngorad.

²⁴ Dariy be' nrayag ni nge fel' u wan' e tin kamogned! Gubin e girdi' ma yira pi' e f'oth rorad ni ta'reb rogon: en ni par u wuryal nge matanagiy e chugom e ta'reb rogon e f'oth rok ko en ni yan ko mael."

²⁵ Me tay David e ren'ey nib motochiyel, ma aram me par ni ban'en nma rin' yu Israel.

²⁶ Ma nap'an ni sul David nga Ziklag, me pi' boch fa pin'em ni kan fek ko mael ngak e pi fager rok, nge pi tayugang' nu Judah, ni ba'aray e thin nib cheg ngay, "Ba'aray ba tow'ath ni fanmed nike yib ko pin'en ni kug feked rok e pi to'ogor rok SOMOL."

²⁷ Me pi' fapi tow'ath nge yan ngak e pi girdi' nu Bethel, nge girdi' nu Ramah u ley ni yimuch yu Judah, nge ngak e girdi' nu lan fa yuchi binaw nu Jattir,

²⁸ ngu Aroer, ngu Sifmoth, ngu Eshtemoa,

²⁹ ngu Rakal; nge ngak fare ke girdi' rok Jerahmeel, nge ngak e pi Kenite,

³⁰ nge ngak e pi girdi' u lan e pi yuchi binaw nu Hormah, ngu Borashan, ngu Athak,

³¹ ngu Hebron. I pi' e pin'ey nga urngin yang ni ur ranod e salthaw rok riy.

31

Yam' ni tay Saul nge fapi pumo'on ni fak (1 Kronicles 10:1-12)

¹ Me m'ag piyu Filistia e mael ngak piyu Israel ko burey ni Gilboa. Pire' piyu Israel nra m'ad u rom, ma tin ni magey e mil.

² Me lol'oeg e pi Filistine Saul nge fapi pumo'on ni fak ngar koled yad, miyad li' pifak ni pumo'on ni aram Jonathan nge Abinadab nge Malkishua.

³ I achangiy e mael u charen Saul, me kaen u gan e gat'ing ko to'ogor nge maad'ad nib gel.

⁴ Me ga'ar ngak fare pagel ni be fek talin e cham rok, "Mu girengiy e saydon rom u tafen ngam li'eg nggum', ya nge dabyag ni moning nigeg e pi Filistine ney ndar nanged Got miyad thang e fan rog." Machane fare pagel e ka yigi gel e marus ngak nde yag ni rin'. Ma aram me girengiy Saul e birok e saydon u tafen nge pag ir nga taban.

⁵ Me guy fare pagel nike yim' Saul, ma aram miki pag ir nga taban e birook e saydon nge un ngak Saul ko yam'.

⁶ Aram rogon ni yim' Saul, nge fa dalip i pumo'on ni fak, nge fare pagel; urngin e salthaw rok Saul ni yim' e rofen nem.

⁷ Nap'an ni guy piyu Israel ni yad bay u ba'nem e loway u Jezreel ko ngek ko lul' ni Jordan nike mil e salthaw nu Israel ma kan li' Saul nge fapi pumo'on ni pifak, miyad n'ag e pi binaw rorad ngar milgad. Ma aram me yib e pi Filistine ngarbad ra pired ngalan fapi binaw.

⁸ Reb e rran nga tomuren fare mael me yan piyu Filistia ni ngar lufed madan e mael u downgin e ldow, miyad pir'eg Saul nge fa dalip i pumo'on ni fak ni yad bay ko burey ni Gilboa ni karm'ad.

⁹ Miyad th'ab e k'ong rok Saul ngar lufed lolugen, miyad fek talin e cham rok, miyad l'oeg e pi mal'og ni karfeked e pin'em ngranod u ga'ngin yang yu Filistia ngar weliyed e re thin ni bfel' ney ngak e pi liyos rorad nge ngak e girdi' rorad.

¹⁰ Ma aram mranod ra ted talin e cham rok ngalan e tempel rok fare got ni Astarte, miyad richibiy downgin Saul ko rungrung ko yoror ko binaw nu Beth Shan.

¹¹ Fa'ani rung'ag e girdi' nu Jabesh ni bay u lan yu Gilead e n'en ke rin' e pi Filistine ngak Saul,

¹² me yan e tin th'abi falu' e pumo'on nib polo' e nep' nga Beth Shan. Ngarbad ra lufed downgin Saul nge fapi pumo'on ni fak ko rungrung, ngar fulweged nga Jabesh ngar urfiyed u rom.

¹³ Miyad fek e yil rorad ngar k'eyged nga tan ba ke gek'iy ni *tamarisk* u Jebesh, miyad pag e abich

ni medlip e rran.

Bible Ni Thothup
The Holy Bible in the Yapese language of the
Federated States of Micronesia

Copyright © 2007 Bible Society of Micronesia

Language: Yapese

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

 You include the above copyright and source information.

 You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2017-12-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 13 Dec 2023

37b6628b-b71d-5df3-af33-fc1d4dd69788